

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V1

NOVEMBER 2014

PUNTE: 80

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 14 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings:

AFDELING A: LEESBEGRIP (VRAAG 1) (30)
AFDELING B: OPSOMMING (VRAAG 2) (10)
AFDELING C: TAAL (VRAAG 3, 4 en 5) (40)

2. Beantwoord AL die vrae.
3. Begin elke afdeling op 'n NUWE bladsy.
4. Trek 'n streep na elke afdeling.
5. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
6. Laat 'n reël oop na ELKE antwoord.
7. Skenk veral baie aandag aan spelling en sinskonstruksie.
8. Beplan jou tyd só:
- AFDELING A: 50 minute
AFDELING B: 30 minute
AFDELING C: 40 minute
9. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: LEESBEGRIP**VRAAG 1****TEKS A: TYDSKRIFARTIKEL**

Lees die onderstaande tydskrifartikel en beantwoord die vrae.

KLEIN HATICE MAAK GROOT NAAM

Een-en-twintig jaar lank het haar maats haar gespot, maar nou het die wiel vir die wêreld se kortste vroultjie gedraai.

*Die 21-jarige Hatice
en haar kat*

[Uit: www.google.com]

- 1 Elke skooldag was vir Hatice Kocaman, 'n dwergie van Turkye, 'n nagmerrie. Die skoolkinders het haar eindeloos oor haar lengte geterg. Selfs volwassenes het dikwels in haar teenwoordigheid grappies oor dwergies gemaak. As gevolg van Hatice se klein liggaamsbou het die skoolkinders en volwassenes haar ook soos 'n kind of iemand van die plaaslike sirkus behandel!
- 2 Maar die wiel het uiteindelik gedraai! Nuus oor die kort vroultjie het oor die jare versprei en toe het Kelly Garrett van *Guinness World Records* die Kocaman-gesin besoek. Hatice het skielik wêreldberoemd geword. Kort daarna het Hatice en haar ma 'n uitnodiging ontvang om Istanboel toe te gaan, waar Hatice amptelik as die kortste vrou ter wêreld aangewys is. Sy is in die wolke, want sy spog nou met 'n inskrywing in die *Guinness World Records*.
- 3 Die 21-jarige Hatice, wat sonder skoene net 71 sentimeter lank is, weeg minder as 'n baba van 'n jaar oud. "Ek het altyd gehoop die wêreld sal my eendag erkenning gee," sê die fyn vroultjie wat in 'n arm deel van Turkye woon. "Dit was moeilik toe ek 'n kind was, want my klasmaats het my oor my lengte gespot. Nou is ek beroemd, juis omdat ek so kort is en dit laat my sommer voel asof ek baie langer is."
- 4 Hatice ly aan dwergisme. Iemand wat aan dwergisme ly, is gewoonlik korter as 147 sentimeter. Hatice is nou die tweede kortste mens ter wêreld, want 'n 18-jarige seun van Nepal, Khagendra Thapa, klop haar met 4 sentimeter.

- 5 Noudat Hatice 'n ster is, hoop sy om die wêreld plat te reis. Sy wil ook 'n draai maak by die wêreld se langste man, die 27-jarige Sultan Kose wat haar landgenoot is. Dié hemelbesem is 2,47 meter lank en spog ook met die wêreldrekord vir die grootste hande en voete. Sy hande is 27,5 sentimeter en sy voete is 36,5 sentimeter lank.
- 6 Hatice aanvaar haar voorkoms. "God het my so gemaak en ek is trots daarop." Hatice was in 'n spesiale skool en kon tot nou toe nog nie werk kry nie. Sy woon by haar ouers. Haar ma sê hulle was opgewonde toe Hatice gebore is. "Hatice het by geboorte 1,64 kilogram geweeg. Ons het nie besef sy ly aan dwergisme nie."
- 7 Toe Hatice een jaar oud was, het haar ouers besef dat sy stadiger as ander babas gegroei het. Hatice het net soos ander kinders leer stap en praat, maar sy wou net nie groei nie. "Teen die tyd dat sy vier was, het dit gelyk asof sy opgehou groei het. Die dokters kon nie veel doen nie," vertel haar ma. Elke paar jaar het die ouers mediese toetse laat doen. Die dokters het Hatice geweeg en gemeet, maar daar was steeds nie vordering nie.
- 8 Hatice sukkel ook met 'n rugprobleem waarvoor sy nooit mediese hulp gekry het nie. Die Kocaman-gezin woon in 'n klein huisie en het nie 'n motor of die geld om hulp vir hul dogter te kry nie. Die dokters in hulle eie woongebied het nie die nodige kennis om haar te opereer nie.
- 9 Hatice wil graag dinge vir haarself doen. "Ek kan klein goedjies optel en 'n bietjie skoonmaak as ek my ma in die kombuis help," vertel sy. "Ek bly lekker saam met my gesin. Ek sal net graag sterker wil wees sodat ek meer dinge self kan doen."
- 10 Hatice hoop dat sy eendag iemand sal ontmoet wat vir haar lief gaan wees. Sy wil mos ook graag eendag voor die kansel staan as sy natuurlik die regte man ontmoet.
- 11 Regoor die wêreld word mense met dwergisme gebore. Die lewe is moeilik vir hulle. Mense staar heeltyd na hulle. Om inkopies te doen, is 'n uitdaging, want items op winkelrakke is soms te hoog. Ten spyte hiervan, probeer hulle positief bly.

[Verwerk uit: *Huisgenoot*, 23 Desember 2010 en <http://wol.jw.org>]

- 1.1 Waarom was elke skooldag vir Hatice 'n nagmerrie? (1)
- 1.2 "Selfs volwassenes het dikwels in haar teenwoordigheid grappies oor dwergies gemaak." (Paragraaf 1)
- Wat kan jy hieruit oor die volwassenes aflei? (1)
- 1.3 Waarom is Hatice na Istanboel uitgenooi? (1)
- 1.4 Wat impliseer die skrywer met die woord "uiteindelik" in paragraaf 2? (1)
- 1.5 "Sy is in die wolke ..." (Paragraaf 2)
- 1.5.1 Word hierdie uitdrukking letterlik of figuurlik bedoel? (1)
- 1.5.2 Verduidelik in jou EIE woorde wat hierdie uitdrukking beteken. (1)

- 1.6 Waarom, dink jy, word Hatice se lengte sonder skoene gemeet? (Paragraaf 3) (1)
- 1.7 "... 'n 18-jarige seun van Nepal, Khagendra Thapa, klop haar met 4 sentimeter." (Paragraaf 4)
- Sê IN JOU EIE WOORDE wat jy hieruit oor Khagendra se lengte kan aflei. (1)
- 1.8 Watter TWEE ooreenkomste is daar tussen Hatice en Sultan? (2)
- 1.9 Kies die antwoord wat die sin KORREK sal voltooi.
- 'n "Hemelbesem" (paragraaf 5) verwys na iemand wat ...
- A baie lank is.
B baie godsdienstig is.
C besems maak.
D hemel toe gaan. (1)
- 1.10 Noem enige TWEE wêreldrekords wat Sultan Kose hou. (2)
- 1.11 Hatice se ouers het van haar geboorte af geweet dat sy aan dwergisme ly.
- Haal EEN SIN uit paragraaf 6 aan wat bewys dat hierdie stelling ONWAAR is. (1)
- 1.12 Dink jy Hatice se ouers kon meer gedoen het om mediese hulp vir Hatice se rugprobleem te kry? Motiveer jou antwoord. (1)
- 1.13 Hoekom, dink jy, sal dit vir Hatice moeilik wees om werk te kry? Lei jou antwoord uit paragraaf 9 af. (1)
- 1.14 Verduidelik in watter TWEE opsigte Hatice dieselfde drome vir die toekoms het as ander jongmense. (2)
- 1.15 Hoe word Hatice se kort lengte in die foto beklemtoon? (1)
- 1.16 Verwys na die titel: "KLEIN HATICE MAAK GROOT NAAM".
- 1.16.1 Verduidelik die uitdrukking "GROOT NAAM". (1)
- 1.16.2 Hoekom is die gebruik van die woorde "KLEIN" en "GROOT" in die titel funksioneel? (2)
- 1.17 "Regoor die wêreld word mense met dwergisme gebore." (Paragraaf 11)
- Waarom, dink jy, verwys die skrywer na dwergies regoor die wêreld? (1)
- 1.18 Watter les wil die skrywer met hierdie leesstuk leer? (1)

TEKS B: BESTE BESTUURDERS VOLGENS NAVORSING

Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Navorsers groepeer die beste motorbestuurders in die tabelle hieronder volgens die **soort motors wat hulle bestuur, ouderdom, rookgewoontes en geslag**.

Beste bestuurders volgens die soort motor wat hulle bestuur												
1	Hyundai	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	
2	Honda	★	★	★	★	★	★	★	★	★		
3	Opel	★	★	★	★	★	★	★	★			
4	Toyota	★	★	★	★	★	★	★				
5	Nissan	★	★	★	★	★	★					
6	Ford	★	★	★	★	★						
7	Volks- wagen	★	★	★	★							
8	Mercedes- Benz	★	★	★								
9	BMW	★	★									
10	Audi	★										

Beste bestuurders volgens ouderdom			
1	2	3	4
60+ jaar	36–60 jaar	26–35 jaar	18–25 jaar

Beste bestuurders volgens:	
Rookgewoontes	Geslag
<div> <div>1</div> <div></div> <div>2</div> <div></div> </div>	<div> <div>1</div> <div></div> <div>Vroulik</div> </div> <div> <div>2</div> <div></div> <div>Manlik</div> </div>

[Verwerk uit: www.grafika24.com]

- 1.19 In die teks word die bestuurders volgens die motors waarin hulle ry, gegroepeer. Rangskik die volgende motors vanaf beste bestuurders tot swakste bestuurders:
Ford; Opel; Nissan (1)
- 1.20 Op watter manier dui die teks aan dat Hyundai-bestuurders die beste is? Noem TWEE maniere. (2)
- 1.21 Kies die veiligste bestuurder uit die volgende:
A 'n 45-jarige man wat rook en wat 'n Toyota bestuur
B 'n 62-jarige man wat rook en wat 'n Honda bestuur (1)
- 1.22 Wat beteken die volgende simbool **binne die konteks van die teks**?
 (1)
- 1.23 Vrouebestuurders word gewoonlik as “swak bestuurders” gestereotipeer.
Motiveer uit die teks waarom dié stereotipering ONWAAR is. (1)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2**

Lees die onderstaande teks deur en voer die instruksies uit.

INSTRUKSIES

1. Som die SEWE wenke wat sal verseker dat mense van jou sal hou, op.
2. Skryf die wenke PUNTSGEWYS neer.
3. Nommer die wenke van 1 tot 7.
4. Jou opsomming mag nie langer as 70 woorde wees nie.
5. Dui die KORREKTE getal woorde aan die einde van die opsomming aan.

TEKS C: WENKE OM TE VERSEKER DAT MENSE VAN JOU SAL HOU

Is jy alleen, eensaam en sonder vriende? Jy wil graag hê dat mense van jou hou. Maar hoe doen jy dit? Hier volg 'n paar wenke wat jou kan help.

Mense se name is belangrik. Sommige mense word kwaad as hul name verkeerd uitgespreek word. Die verkeerde uitspraak van 'n naam kan die betekenis daarvan verander. Vir baie mense verteenwoordig hul name wie hulle is. Dit is dus belangrik dat jy mense se name korrek uitspreek, veral wanneer jy met hulle praat.

Wie hou van onvriendelike mense? Onvriendelike mense skrik ander af. Die ideale manier om grense tussen oud en jonk, man en vrou en verskillende tale af te breek, is 'n vriendelike glimlag. Terselfdertyd oefen jy jou gesigspiere!

Mense gesels graag oor die dinge waarin hulle belangstel soos hul werk, sport, kos en stokperdjies. Dit werk wonderlik as jy met mense gesels oor die dinge waarin hulle geïnteresseerd is.

In sekere gevalle is konfrontasies onvermydelik, maar probeer sover moontlik om moeilike situasies wat tot argumente kan lei, te vermy. Hierdie vermoë word deur baie mense bewonder.

Jy moet ook leer om nie so maklik ander mense se gedrag te kritiseer nie, want mense kritiseer gewoonlik omdat hulle nie ander mense se optrede verstaan nie.

Jy wil ook graag vriende maak en mense nader trek – wees dus 'n positiewe persoon. 'n Uitstekende voorbeeld van iemand met 'n positiewe persoonlikheid was Suid-Afrika se voormalige president, Nelson Mandela.

Almal begaan foute. Wanneer jy verkeerd is, vra onmiddellik om verskoning. Dit help om enige moeilike situasie te red.

[Verwerk uit: <http://www.pitkos.co.za>]

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAAL**VRAAG 3: ADVERTENSIE****TEKS D**

- Die taalvrae wat volg, is op die onderstaande advertensie gebaseer.
- Die nommering in die advertensie verwys na die vraagnommer wat beantwoord moet word.
- Opsetlike taalfoute kom voor.

SO, JY HET GEDINK DIS NET 'N TOWNSHIP-PROBLEEM?

As 'n mens dink dat elektrisiteitsdiefstal net in *townships* plaasvind, moet (3.3) ('n mens) weer dink. Dit vind orals plaas, selfs in (3.4) (ryk) voorstede.

Diefstal lei tot hoër elektrisiteitspryse.
Dit het ook 'n (3.5) (negatief) effek op ons ekonomie.

Dit is tyd om NEE te sê vir onwettige elektrisiteitsverbruik!
Laat Suid-Afrika van krag tot (3.6) (...) gaan!

SMS 32211.

Rapporteer elektrisiteitsdiefstal nou!
(3.7) (...) 'n SMS aan Operasie Khanyisa.
Die krag is in jou hande.

[Verwerk uit: *Huisgenoot*, Desember 2010]

- 3.1 Noem TWEE maniere waarop die adverteerder “gevaar” beklemtoon. (2)
- 3.2 “So, jy het gedink ...?”
Waarom is dit effektief dat die adverteerder die woord “jy” gebruik? (1)
- 3.3 Vervang die woorde tussen hakies met die korrekte VOORNAAMWOORD.
As ’n mens dink dat elektrisiteitsdiefstal net in townships plaasvind, moet (’n mens) weer dink. (1)
- 3.4 Gee die INTENSIEWE VORM van die vetgedrukte woord.
Dit gebeur orals, selfs in **ryk** voorstede. (1)
- 3.5 Gee die KORREKTE VORM van die woord tussen hakies.
Dit het ook ’n (negatief) effek op ons ekonomie. (1)
- 3.6 Kies die antwoord wat die idioom KORREK sal voltooi.
Laat Suid-Afrika van krag tot ... gaan!
A sterkte
B aksie
C mag
D krag (1)
- 3.7 Voltooi die onderstaande sin met die ontbrekende WERKWOORD.
... ’n SMS aan Operasie Khanyisa. (1)
- 3.8 “Die krag is in jou hande.”
Wat is die DENOTATIEWE betekenis van die woord “krag” in die konteks van die advertensie? (1)
- 3.9 Sal hierdie advertensie jou beïnvloed om tot aksie oor te gaan? Motiveer jou antwoord. (1)
- [10]

VRAAG 4: STROKIESPRENT**TEKS E**

- Die taalvrae wat volg, is op die strokiesprent hieronder gebaseer.
- Voer die instruksies by elke vraag uit.

Oubaas se Honne en Kasper deur Marthinus en Theuns Kirsten

[Verwerk uit: *Huisgenoot*, 21 November 2013]

4.1 Kies die antwoord wat die sin KORREK sal voltooi.

Die woorde “per ongeluk” word tussen aanhalingstekens geskryf, omdat ...

- A die kat die woorde sagter sê.
- B dit die kat se direkte woorde is.
- C die kat die woorde anders bedoel.
- D die kat iemand anders se woorde aanhaal. (1)

4.2 Die woord **kies** (raampie 1) beteken “aan die binnekant van jou mond”.

Gebruik die HOMONIEM van **kies** in 'n volsin sodat dit 'n ander betekenis het. (1)

4.3 Wat word oor die vorige kat geïmpliseer? (1)

4.4 Watter aanduiding is daar in raampie 2 dat die kat geskrik het? (1)

4.5 Skryf die volgende sin in die INDIREKTE REDE.

Die hond sê: “Jy sal net soos die vorige kat verdwyn!”

Begin jou antwoord só: Die hond sê vir die mannetjiekat dat ... (2)

4.6 Voltooi die ontbrekende woord deur die ANTONIEM van die vetgedrukte woord te gee.

In raampie 1 kyk die kat **regs** na die hond, maar in raampie 3 kyk hy ... na die eend. (1)

4.7 Hoe word die kat se woorde in raampie 3 beklemtoon? (1)

- 4.8 Hoe weet jy dat die eendjies in raampie 1 en 2 nie stilstaan nie? (1)
- 4.9 Waarom pas die IDIOOM “om soos kat en hond te lewe” nie by hierdie strokieskarakters nie? (1)
- [10]**

VRAAG 5: ARTIKEL EN PRENT

5.1 TEKS F

- Die taalvrae wat volg, is op die artikel hieronder gebaseer.
- Opsetlike taalfoute kom voor.
- Voer die instruksies by elke vraag uit.

DIE RENOSTERMEISIE

In Junie 2013 (5.1.1) is mejuffrou Amina Patel deur Rhino SA as die Rhino Kampioen gekies. (5.1.2) Sy was toe net 15 jaar oud. (5.1.3) Amina sê dat sy die renostermeisie by die skool is. Sy is ook die voorsitster van die skool se Natuurklub. Sy knip gereeld prente van renosters uit en wys dit vir haar (5.1.4) onderwyser.

(5.1.5) “Daar moet renosters in die toekoms wees. (5.1.6) Dit is wereldwyd die jeug se plig om renosters te probeer red. (5.1.7) Renosters kan self praat. Ek het al foto’s gesien waar renosterhorings afgesny is. (5.1.8) ’n Bloeiende renoster maak my hartseer.”

Amina is deel van Rhino SA se briewevelddtog wat deur ’n (5.1.9) (Amerika) begin is. Kinders van alle lande word aangemoedig om aan die president te skryf.

(5.1.10) Amina het vir die eerste keer ’n renoster gesien. Sy was twee jaar oud. (5.1.11) Haar gesin het dikwels die Krugerwildtuin besoek. (5.1.12) Sy het onmiddellik gedink renosters is oulike diere.

“Ek praat gereeld by skole om kinders meer van dié wonderlike diere te vertel. Ek beskou renosters as my spesiale vriende. My boodskap aan Suid-Afrikaners? Praat met mense wat vir renosters omgee. Ons kan saam die probleem (5.1.13) ...”

[Verwerk uit: *Huisgenoot*, 17 Oktober 2013]

- 5.1.1 Skryf die AFKORTING van die vetgedrukte woord.
In Junie 2013 is **mejuffrou** Amina Patel deur Rhino SA as die Rhino Kampioen gekies. (1)
- 5.1.2 Skryf die vetgedrukte getal as ’n WOORD neer.
Sy was toe net **15** jaar oud. (1)
- 5.1.3 Skryf die sin oor in die DIREKTE REDE.
Amina sê dat sy die renostermeisie by die skool is. (2)

- 5.1.4 Gee die TEENOORGESTELDE GESLAG van die vetgedrukte woord.
Sy knip gereeld prente van renosters uit en wys dit vir haar **onderwyser**. (1)
- 5.1.5 Skryf die sin oor in die INFINITIEF.
Daar moet renosters in die toekoms wees.
Begin die sin só: Daar BEHOORT ... (1)
- 5.1.6 Verbeter die SPELFOUT in die onderstaande sin.
Dit is wereldwyd die jeug se plig om renosters te probeer red. (1)
- 5.1.7 Skryf die sin oor in die ONTKENNENDE VORM.
Renosters kan self praat. (1)
- 5.1.8 Skryf die sin oor in die VERLEDE TYD.
’n Bloeiende renoster maak my hartseer. (1)
- 5.1.9 Vorm ’n PERSOONSNAAM van die vetgedrukte woord.
Ek is deel van Rhino SA se brieweveldtog wat deur ’n **Amerika** begin is. (1)
- 5.1.10 Verbind die sinne met die VOEGWOORD tussen hakies.
Amina het vir die eerste keer ’n renoster gesien. Sy was twee jaar oud. (toe)
Begin die sin só: Amina het vir die eerste keer ’n renoster gesien toe ... (1)
- 5.1.11 Skryf die sin oor in die LYDENDE/PASSIEWE vorm.
Haar gesin het dikwels die Krugerwildtuin besoek. (1)
- 5.1.12 Skryf die volgende sin oor en begin die sin met die vetgedrukte woord.
Sy het **onmiddellik** gedink renosters is oulike diere. (1)
- 5.1.13 Kies die antwoord wat die sin KORREK sal voltooi.
Ons kan saam die probleem ...
A skep.
B oplos.
C ignoreer.
D vererger. (1)

5.2 **TEKS G**

Die taalvrae wat volg, is op die onderstaande prent gebaseer.

[Verwerk uit: www.google.com]

Gebruik die woorde in die lys hieronder om die sinne (5.2.1–5.2.6) te voltooi.

voorgond; besem; stofsuiër; inspuiting; stoom; rook; agtergrond;
spuitkannetjie; vadoek; verestoffer; grassnyer; voorskoot

5.2.1	Die ... om die man se lyf wys dat hy die huis gaan skoonmaak.	(1)
5.2.2	Aan die man se lyfband hang 'n ... waarmee hy die meubels gaan afstof.	(1)
5.2.3	Die man stoot die ... met sy regterhand.	(1)
5.2.4	Die man hou 'n ... in sy linkerhand vas.	(1)
5.2.5	Daar trek ... uit die koppie koffie in die vrou se hand.	(1)
5.2.6	Die vrou staan in die ... van die prent.	(1)

[20]

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 80

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V1

NOVEMBER 2014

MEMORANDUM

PUNTE: 80

Hierdie memorandum bestaan uit 11 bladsye.

AFDELING A: LEESBEGRIP**ASSESSERINGSRIGLYNE**

- Spel- en taalfoute in antwoorde word nie gepenaliseer nie omdat die fokus op begrip is.
- Indien die leerder woorde uit 'n ander taal gebruik as die taal waarin die vraestel verskyn, word daardie vreemde woorde geïgnoreer (toegedruk). Indien die antwoord sonder daardie vreemde woorde sinvol in Afrikaans is, word die leerder NIE GEPENALISEER NIE. Indien die vreemde woord in die antwoord vereis word, is dit aanvaarbaar.
- By oop vrae word geen punt toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE nie. Die rede/motivering verdien die punt.
- Geen punt word toegeken vir WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING nie. Die rede/motivering verdien die punt.
- Waar eenwoord-antwoorde gevra word en die leerder gee 'n volsin, is dit korrek **mits** die korrekte woord onderstreep of op een of ander wyse uitgelig word.
- Wanneer TWEE/DRIE feite vereis word en 'n reeks word gegee, sien SLEGS die eerste TWEE/DRIE na.
- Aanvaar dialektiese variasies.
- Aanvaar die letter wat met die korrekte antwoord ooreenstem EN/OF die antwoord wat volledig geskryf word vir meerkeusevrae.

VRAAG 1**TEKS A: KLEIN HATICE MAAK GROOT NAAM**[Verwerk uit: *Huisgenoot*, 23 Desember 2010 en <http://wol.jw.org>]

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	DENK-VLAK (Barrett)
1.1	<ul style="list-style-type: none"> • Die skoolkinders het haar (oor haar lengte) geterg. • Volwassenes het grappies oor haar/dwergies gemaak. • Die skoolkinders/volwassenes het haar soos iemand van die plaaslike sirkus behandel. • Volwassenes/skoolkinders het haar soos 'n kind behandel. (Enige EEN) (Fokus van vraag: WAT het haar skooldag 'n nagmerrie gemaak?) 	1	1
1.2	<ul style="list-style-type: none"> • Die volwassenes was onsensitief/ongeskik/onbeskof teenoor Hatice. • Die volwassenes het soos kinders opgetree/kinderagtig. • Die volwassenes het haar verbaal geboelie. • Die volwassenes het nie simpatie met Hatice gehad nie. (Enige EEN of soortgelyk) (Fokus: Wat lei jy af, wat was hulle ingesteldheid?) 	1	3
1.3	Hatice is in Istanboel as die kortste vrou ter wêreld aangewys .	1	1

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	DENK-VLAK (Barrett)
1.4	<ul style="list-style-type: none"> Hatice het lank gewag (voordat haar situasie verander het/voordat sy beroemd geword het). Daar het baie tyd verloop (voordat Hatice se situasie verander het/voordat Hatice beroemd geword het). Na 'n lang ruk het dinge verander. (Enige EEN of soortgelyk) (Fokus: Tyd) 	1	4
1.5.1	Figuurlik	1	3
1.5.2	Sy is baie bly/gelukkig.	1	2
1.6	<ul style="list-style-type: none"> Om haar lengte akkuraat te meet. Met skoene sou sy langer wees. (Enige EEN of soortgelyk) 	1	3
1.7	<ul style="list-style-type: none"> Khagendra is (4cm) korter as Hatice. Khagendra is 67 cm/sewe en sestig/sewe-en-sestig sentimeter/cm lank. (Enige EEN) 	1	3
1.8	<ul style="list-style-type: none"> Hulle woon albei in Turkye./Hulle is landgenote. Hulle is albei in die <i>Guinness World Records</i> opgeneem. Hulle hou albei 'n wêreldrekord./Hy is die langste man en sy is die kortste vrou in die wêreld. Albei is in hul twintigs. (Enige TWEE) 	2	2
1.9	<ul style="list-style-type: none"> A baie lank is. A baie lank is. (Enige EEN) 	1	3
1.10	<ul style="list-style-type: none"> Hy is die langste man (in die wêreld)/2,47m lank. ✓ Hy het die grootste hande/27,5cm. ✓ Hy het die grootste voete/36,5cm. ✓ (Enige TWEE rekords, selfs binne 1 sin) 	2	1
1.11	<p>“Ons het nie besef sy ly aan dwergisme nie.” (Aanvaar antwoord sonder aanhalingstekens)</p>	1	2

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	DENK-VLAK (Barrett)
1.12	<p>Ja.</p> <ul style="list-style-type: none"> Hatice se ouers kon geld/n motor geleen het (om haar na die spesialis te neem). Die ouers kon 'n fonds gestig het (sodat die gemeenskap hulle kon help om haar na die spesialis te neem). <p>OF</p> <p>Nee.</p> <ul style="list-style-type: none"> Hatice se ouers was te arm (om haar na 'n spesialis te neem). Hatice se ouers het nie geld/n motor gehad (om haar na 'n spesialis te neem) nie. <p>(Enige EEN of soortgelyk) (Fokus op rugprobleem – par. 8)</p>	1	5
1.13	<ul style="list-style-type: none"> Hatice is fisies nie baie sterk nie. Hatice kan net klein goedjies optel/n bietjie skoonmaak/sy kan nie baie dinge self doen nie. <p>(Enige EEN of soortgelyk) LW: Geen aanhalings nie.</p>	1	3
1.14	<ul style="list-style-type: none"> Hatice hoop om iemand te ontmoet wat vir haar lief gaan wees. Hatice hoop sy kan eendag trou/iemand ontmoet wat saam met haar voor die kansel gaan staan/die regte troumaat vind. Hatice hoop om onafhanklik te wees/dinge vir haarself te doen. Hatice sal wil werk/n beroep volg. Hatice wil die wêreld plat reis. <p>(Enige TWEE of soortgelyk)</p>	2	2
1.15	<ul style="list-style-type: none"> (Deur die gebruik van) die kat (in die foto). Deur vir Hatice saam met die kat af te neem. <p>(Enige EEN of soortgelyk)</p>	1	3
1.16.1	<ul style="list-style-type: none"> Hatice het beroemd/bekend geword. Hatice se naam het beroemd/bekend geraak. Hatice het (wêreld)erkenning gekry. <p>(Enige EEN)</p>	1	2
1.16.2	<ul style="list-style-type: none"> Die teenoorgesteldes/antonieme/paradoks beklemtoon/vestig aandag op/som op/kontrasteer. ✓ EN Hatice se klein bou en die wêreldroem wat sy verwerf het. ✓ (Of soortgelyk) 	2	5

1.17	<ul style="list-style-type: none"> Die skrywer wil wys dat dwergisme 'n universele verskynsel/toestand is/regoor die wêreld voorkom. Die skrywer wil wys dat die lewe vir alle dwerge regoor die wêreld moeilik is. (Enige EEN of soortgelyk) 	1	5
VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	DENK-VLAK (Barrett)
1.18	<ul style="list-style-type: none"> Gesonde mense/gemeenskappe moet mense met dwergisme of mense met gebreke normaal/met simpatie/sensitief behandel. Drome kan waar word. Bly positief. Feite oor dwergisme (Of soortgelyk – opvoedkundige-/sedeles) 	1	4

TEKS B: BESTE BESTUURERS VOLGENS NAVORSING[Verwerk uit: www.grafika24.com]

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	DENK-VLAK (Barrett)
1.19	Opel, Nissan, Ford	1	2
1.20	<ul style="list-style-type: none"> Die Hyundai-bestuurder word as nommer 1 aangedui/Boaan die lys/Die Hyundai se bestuurder staan in die eerste posisie.✓ Die Hyundai-bestuurder het 10/die meeste sterre gekry./Met sterre.✓ 	2	3
1.21	<ul style="list-style-type: none"> B 'n 62-jarige man wat rook en wat 'n Honda bestuur (Enige EEN) 	1	3
1.22	<ul style="list-style-type: none"> nie-rokers Bestuurder/Hy/Sy rook nie. (Enige EEN) 	1	3
1.23	<ul style="list-style-type: none"> (Volgens navorsing) is vrouens beter bestuurders (as mans). Vrouens is die nommer 1 bestuurders volgens geslag. (Enige EEN) 	1	3
TOTAAL AFDELING A:		[30]	

AFDELING B: OPSOMMING**Nasien van die opsomming**

Die opsomming moet soos volg nagesien word:

- **Puntetoekenning:**
  - 7 punte vir 7 feite (1 punt per feit)
  - 3 punte vir taal
  - Totaal punte: 10
- **Toekenning van taalpunte as leerders nie woordeliks aangehaal het nie:**
  - 1-3 korrekte feite: 1 punt
  - 4-5 korrekte feite: 2 punte
  - 6-7 korrekte feite: 3 punte
- **Toekenning van taalpunte as leerders woordeliks aangehaal het:**
  - 6-7 korrekte aanhalings: geen punte vir taal word toegeken nie
  - 1-5 korrekte aanhalings: 1 punt vir taal word toegeken

LET WEL:

- **Getal woorde:**
  - Nasieners moet die getal woorde verifieer.
  - Geen punte word afgetrek indien die leerder nalaat om die getal woorde wat gebruik is, aan te dui of verkeerd aandui nie.
  - Indien die maksimum getal woorde (70 woorde) oorskry word, moet die nasiener tot by die laaste volsin voor die 70 woorde grens nasien en die res van die opsomming ignoreer.

VRAAG 2**TEKS C: WENKE OM TE VERSEKER DAT MENSE VAN JOU SAL HOU**

[Verwerk uit: <http://www.pitkos.co.za>]

Leesstuk		Eie woorde
<p>Is jy alleen, eensaam en sonder vriende? Jy wil graag hê dat mense van jou hou. Maar hoe doen jy dit? Hier volg 'n paar wenke wat jou kan help.</p> <p>Mense se name is belangrik. Sommige mense word kwaad as hul name verkeerd uitgespreek word. Die verkeerde uitspraak van 'n naam kan die betekenis daarvan verander. Vir baie mense verteenwoordig hul name wie hulle is. Dit is dus belangrik dat jy mense se name korrek uitspreek veral wanneer jy met hulle praat.</p> <p>Wie hou van onvriendelike mense? Onvriendelike mense skrik ander af. Die ideale manier om grense tussen oud en jonk, man en vrou en verskillende tale af te breek, is 'n vriendelike glimlag. Terselfdertyd oefen jy jou gesigspiere!</p>	<p>1</p> <p>2</p>	<p>Spreek mense se name korrek uit (wanneer jy met hulle praat).</p> <p>Glimlag (vriendelik) vir mense (om grense af te breek).</p>

<p>Mense gesels graag oor die dinge waarin hulle belangstel soos hul werk, sport, kos en stokperdjies. Dit werk wonderlik as jy met mense gesels oor die dinge waarin hulle geïnteresseerd is.</p> <p>In sekere gevalle is konfrontasies onvermydelik, maar probeer sover moontlik om moeilike situasies wat tot argumente kan lei, te vermy. Hierdie vermoë word deur baie mense bewonder.</p> <p>Jy moet ook leer om nie so maklik ander mense se gedrag te kritiseer nie, want mense kritiseer gewoonlik omdat hulle nie ander mense se optrede verstaan nie.</p> <p>Jy wil ook graag vriende maak en mense nader trek – wees dus 'n positiewe persoon. 'n Uitstekende voorbeeld van iemand met 'n positiewe persoonlikheid was Suid-Afrika se voormalige president, Nelson Mandela.</p> <p>Almal begaan foute. Wanneer jy verkeerd is, vra onmiddellik om verskoning. Dit help om enige moeilike situasie te red.</p>	<p>3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p> <p>7</p>	<p>Gesels met mense oor hulle stokperdjies/hulle werk/die dinge waarin hulle belangstel.</p> <p>Probeer (situasies wat) argumente/konfrontasies (kan veroorsaak) vermy.</p> <p>Moenie (altyd) (met ander mense se gedrag) fout vind nie./Moenie (ander mense) kritiseer nie.</p> <p>Wees positief (om mense nader te trek).</p> <p>Vra (dadelik) om verskoning as jy verkeerd is.</p>
TOTAAL AFDELING B:		[10]

AFDELING C: TAAL**ASSESSERINGSRIGLYNE**

- Spelling:
  - Eenwoord-antwoorde moet korrek gespel word.
  - By volsin-antwoorde word verkeerde spelling geopenaliseer indien die fout in die taalstruktuur is wat getoets word.
  - Waar afkortings getoets word, moet die leestekens korrek wees.
- Sinstrukture moet taalkundig korrek wees en in volsinne aangebied word volgens die instruksies.
- Aanvaar die letter wat met die korrekte antwoord ooreenstem OF die antwoord wat volledig geskryf word vir meerkeusevrae.

VRAAG 3**TEKS D: ADVERTENSIE**[Verwerk uit: *Huisgenoot*, 19 September 2013]

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	DENK-VLAK (Bloom)
3.1	<ul style="list-style-type: none"> • Die woord verskyn in drie tale. • Die gevaarteken/weerligteken (verskyn bokant die woord, GEVAAR.) • Die woord is in vetdruk. • Die woord is in hoofletters. • Die woord is in groot letters gedruk. • Die woorde staan in 'n blokkie. • Die doringdraadheining/(hakies) - draad (beklemtoon die gevaar.) (Enige TWEE) 	2	6
3.2	<ul style="list-style-type: none"> • Dit manipuleer jou om betrokke te raak. • Dit betrek die leser. • Dit plaas die advertensie op 'n persoonlike/intieme/informele vlak. (Enige EEN of soortgelyk) 	1	6
3.3	jy	1	1
3.4	skatryk/stinkryk	1	1
3.5	negatiewe	1	1
3.6	<ul style="list-style-type: none"> • D • krag • D krag (Enige EEN)	1	3
3.7	Stuur/Tik/Skryf (mag ook kleinletters wees)	1	3

3.8	elektrisiteit (kan ook in sin gegee word) (spelling moet korrek wees)	1	4

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	DENK-VLAK (Bloom)
3.9	<p>Ja.</p> <ul style="list-style-type: none"> As trotse Suid-Afrikaner, speel dit op my gevoel van nasietrots/lojaliteit/vaderlandsliefde. Die land se ekonomie is vir my belangrik. Die advertensie dra 'n sterk boodskap. <p>OF</p> <p>Nee.</p> <ul style="list-style-type: none"> Dit is die polisie se werk om diewe vas te keer. Dit raak my nie persoonlik nie. Ek betaal my eie elektrisiteitsverbruik. <p>(Enige EEN of soortgelyk)</p>	1	6
	SUBTOTAAL:		[10]

VRAAG 4**TEKS E: STROKIESPRENT**[Verwerk uit: *Huisgenoot*, 21 November 2013]

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	DENK-VLAK (Bloom)
4.1	<ul style="list-style-type: none"> C die kat die woorde anders bedoel. C die kat die woorde anders bedoel. <p>(Enige EEN)</p>	1	2
4.2	<p>Ek kies my vakke vir volgende jaar.</p> <p>(Of soortgelyk)</p>	1	3
4.3	<ul style="list-style-type: none"> Die vorige kat het 'n eendjie gevang. Die vorige kat is deur die ma eend aangeval/doodgemaak/weggejaag. <p>(Enige EEN)</p>	1	4
4.4	<ul style="list-style-type: none"> Sy groot oë. Die strepies bokant sy kop. Die kat se gesigsuitdrukking. <p>(Enige EEN)</p>	1	4
4.5	<p>Die hond sê vir die mannetjiekat dat hy ✓net soos die vorige kat sal verdwyn.✓</p>	2	3
4.6	links	1	2

4.7	<ul style="list-style-type: none"> (Dit word beklemtoon deur) die gebruik van 'n uitroepteken. (Dit word beklemtoon deur) die feit dat dit in hoofletters/vetdruk/groter letters geskryf is. (Enige EEN)	1	4
VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	DENK-VLAK (Bloom)
4.8	<ul style="list-style-type: none"> In raampie 1 sien ons 4/meer eendjies, maar in raampie 2 is daar 3/minder eendjies sigbaar. Die eendjies word lopend voorgestel. Die afstand tussen die hond/kat en die eendjies word al groter. Die eendjies beweeg al verder verby die windpomp. (Enige EEN)	1	4
4.9	<ul style="list-style-type: none"> Die hond waarsku die kat vooraf sodat hy nie in die moeilikheid kom nie. Die kat en hond praat vriendelik met mekaar. (Of soortgelyk)	1	6
SUBTOTAAL:		[10]	

VRAAG 5**5.1 TEKS F: DIE RENOSTERMEISIE**[Verwerk uit: *Huisgenoot*, 17 Oktober 2013]

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	DENK-VLAK (Bloom)
5.1.1	mej. (moet kleinletter wees)	1	1
5.1.2	vyftien	1	1
5.1.3	Amina sê: "Ek is die renostermeisie by die skool." "Ek is die renostermeisie by die skool," sê Amina. (EEN punt vir korrekte leestekens op die regte plek en EEN punt vir korrekte woordorde en voornaamwoord.)	2	3
5.1.4	onderwyseres	1	1
5.1.5	<ul style="list-style-type: none"> Daar behoort renosters in die toekoms te wees. Daar behoort in die toekoms renosters te wees. (Enige EEN)	1	3
5.1.6	wêreldwyd	1	1
5.1.7	<ul style="list-style-type: none"> Renosters kan nie self praat nie. Renosters kan self nie praat nie. (Enige EEN)	1	3

5.1.8	'n Bloeiende renoster het my hartseer gemaak.	1	3
5.1.9	Amerikaner	1	1
5.1.10	Amina het vir die eerste keer 'n renoster gesien toe sy twee jaar oud was.	1	3
5.1.11	<ul style="list-style-type: none"> Die Krugerwildtuin is dikwels deur haar gesin besoek. Dikwels is die Krugerwildtuin deur haar gesin besoek. (Enige EEN)	1	5
5.1.12	Onmiddellik het sy gedink renosters is oulike diere.	1	3
5.1.13	<ul style="list-style-type: none"> B oplos. B oplos. (Enige EEN)	1	1

5.2 TEKS G: PRENT[Uit: www.google.com]

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	DENK- VLAK (Bloom)
5.2.1	voorskoot	1	1
5.2.2	verestoffer	1	1
5.2.3	stofsuiers	1	1
5.2.4	sputkannetjie	1	1
5.2.5	stoom	1	1
5.2.6	agtergrond	1	1
SUBTOTAAL:		[20]	
TOTAAL AFDELING C: 40			
GROOTTOTAAL: 80			

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V2

NOVEMBER 2014

PUNTE: 70

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 30 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees AL die instruksies aandagtig deur voordat jy die vrae beantwoord.

1. Moenie die hele vraestel deurlees nie.
2. Gebruik die inhoudsopgawe om jou met jou keuses te help.
3. Die vraestel bestaan uit VIER afdelings:

AFDELING A: Roman	(35)	
AFDELING B: Drama	(35)	
AFDELING C: Kortverhale	(35)	Doen AL TWEE kortverhale indien jy hierdie afdeling behandel het.
AFDELING D: Gedigte	(35)	Doen AL TWEE gedigte indien jy hierdie afdeling behandel het.

Kies die TWEE afdelings wat jy behandel het.

4. Lees die inhoudsopgawe op bladsy 3 en dui die vraagnommers van die letterkundetekste wat jy in die klas behandel het, aan.
5. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
6. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.
7. Laat 'n reël oop na elke antwoord.
8. Voorgestelde tydsindeling: Ongeveer 60 minute per afdeling.
9. Antwoorde moet in Standaardafrikaans beantwoord word en nie in 'n ander taal nie.
10. Gebruik die kontrolelys op bladsy 4 om jou met jou keuses en die getal vrae te help.
11. Skryf netjies en leesbaar.

INHOUDSOPGAWE

Kies TWEE afdelings.

AFDELING A: ROMAN

Beantwoord net EEN vraag.

VRAAGNOMMER	VRAAG	PUNTE	BLADSYNOMMER
1. <i>Kringe in 'n Bos</i>	Kontekstuele vraag	35	5
OF			
2. <i>Die ongelooflike avonture van Hanna Hoekom</i>	Kontekstuele vraag	35	9
OF			
3. <i>Meeulanders</i>	Kontekstuele vraag	35	12

OF

AFDELING B: DRAMA

Beantwoord net EEN vraag.

4. <i>Poppie, die drama</i>	Kontekstuele vraag	35	16
OF			
5. <i>Paljas</i>	Kontekstuele vraag	35	19

OF

AFDELING C: KORTVERHALE

Beantwoord AL TWEE vrae.

6. <i>Benedicta</i>	Kontekstuele vraag	17	23
EN			
Baby	Kontekstuele vraag	18	25

OF

AFDELING D: GEDIGTE

Beantwoord AL TWEE gedigte.

7. <i>Brief</i>	Kontekstuele vraag	18	27
EN			
Spore op die maan	Kontekstuele vraag	17	29

KONTROLELYS

Kandidate moet die kontrolelys gebruik om te verseker dat die voldoende getal vrae beantwoord is.

AFDELING	VRAAGNOMMERS	GETAL VRAE BEANTWOORD	DUI AAN (✓)
A: Roman	1–3	1	
OF			
B: Drama	4–5	1	
OF			
C: Kortverhale	6	1	
OF			
D: Gedigte	7	1	
LET WEL: Maak seker dat jy slegs vrae oor TWEE afdelings beantwoord het.			

AFDELING A: ROMAN**VRAAG 1: KONTEKSTUELE VRAAG****KRINGE IN 'N BOS – Dalene Matthee**

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	En niemand het hom gesê dat die dorp nie <i>in</i> die Bos is nie. Niemand nie.
2	Hulle het skynbaar aangeneem hy weet die dorp is nie in die Bos nie. Hoe
3	moes hy dit geweet het? Hy het gedink die Bos loop tot teenaan die see en
4	êrens, 'n halfuur se draf van die see af, is die dorp.
5	Hulle het oos van die dorp uit die Bos gekom. Die een oomblik was die
6	Bos nog om hulle, bokant hulle, en die volgende oomblik het dit al hoe ligter
7	begin word, was daar al meer son, en toe lê die wêreld skielik oop. Kaal.
8	Soos een sonder hoed. Sonder dak. Hy wou omspring en teruggaan na die
9	skemerskuilte van die Bos, en sy lyf het vanself langs die kant van die
10	pad in die muishondbos bly staan terwyl die wa verbykom en die son sy oë
11	seermaak.
12	“Kom, Saul!” skree oom Anneries toe hy saam met die brik verbykom.
13	Maar hy het in die muishondbos bly staan. Hy wou agterna skree dat hy
14	daar sal wag totdat hulle terugkom; hy het die woorde in sy kop geskree
15	terwyl sy voete die wa begin inhaal het die groot oopte in en sy hart het in
16	sy ore geklop.

- 1.1 Hoekom het Saul-hulle daardie dag dorp toe gegaan? (1)
- 1.2 Hoekom het Saul duiselig gevoel toe hy in die dorp gekom het? (1)
- 1.3 Die dorpsmense het vir Saul baie anders as die Bosmense gelyk.
Beskryf die dorpsmense se klere. Gee TWEE feite. (2)
- 1.4 MacDonald het die Bosmense onregverdig behandel.
Noem DRIE dinge wat MacDonald daardie dag op sy werf gedoen het, wat hierdie stelling bewys. (3)
- 1.5 In die dorp het oom Anneries vir Saul gewys wie Mister Thomas Rex was.
Hoekom het oom Anneries met soveel respek van hierdie man gepraat? (1)
- 1.6 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (1.6) en die letter (A–D) neer, bv. 1.6 E.
Saul het ... gevoel toe hy vir die eerste keer deur die dorp gestap het.
A opgewonde
B kwaad
C gelukkig
D bang (1)

- 1.7 Kies elke keer 'n pleknaam uit KOLOM B wat by die stelling in KOLOM A pas. Skryf net die vraagnommer (1.7.1–1.7.4) en die letter (A–E) neer, bv. 1.7.5 F.

KOLOM A		KOLOM B
1.7.1	By ... is Saul in 'n arm houtkappersgesin gebore.	A Swellendam
1.7.2	In ... kon Saul wegkom van die sosiale klasseverskille van sy verlede.	B Meulbos
1.7.3	By ... was Saul 'n gerespekteerde goudedelwer.	C Diepwalle
1.7.4	In ... is Saul later in die hoogste sosiale kringe aanvaar.	D Krisjan-se-Nek
		E Knysna

(4 x 1) (4)

- 1.8 Dit het vir Saul gevoel asof hy **sonder 'n hoed** was toe hy Knysna binnegegaan het.

Waarom is dit 'n goeie beskrywing? (1)

- 1.9 Joram se houding voor MacDonald was anders as sy houding in die Bos.

1.9.1 Beskryf Joram se houding teenoor MacDonald. (1)

1.9.2 Hoe was Joram se houding in die Bos? (1)

- 1.10 Het Saul die aandag van die dorpskinders geniet? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)

- 1.11 Simpatiseer jy met die Barnards na hulle besoek aan die dorp? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)

- 1.12 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf slegs die vraagnommer (1.12) en die antwoord neer.

Kate wou daardie dag voor die Public School by Saul geweet het of hy al ('n boom afgekap het/n olifant gesien het). (1)

- 1.13 Was dit reg dat die kinders daardie dag voor die Public School vir Saul gelag het? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)

- 1.14 Noem EEN aspek van Knysna as plek wat vir Saul tydens hierdie eerste besoek mooi en fassinerend was. (1)

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	“Ek is tien. My naam is Kate en dis my sussie, Mary. Wat is jou naam?”
2	“Saul.”
3	“Ons het eers in die Kaap gewoon en daar skoolgegaan. Ons gaan nou
4	hier skool. Waar gaan jy skool?”
5	Hy het haar nie geantwoord nie. MacDonald het genadiglik uit die skuur
6	gekom en gesien hulle staan nog altyd daar.
7	“Kate!” het hy geraas. “I told you not to speak to these people! They’re
8	wild!”
9	“But he’s nice, Daddy.”
10	“Go home immediately!”
11	Saul het geweet MacDonald raas met haar oor hom. Hy’t gehoor
12	MacDonald sê hy is <i>wild</i> ; hy weet wat <i>wild</i> beteken ...
13	Toe hulle wegstap, het MacDonald omgedraai en die groot boek
14	oopgemaak. “Ek sien hier staan nog taamlik skuld op julle boek en julle wil
15	al weer kom koop?”
16	“Ons werk sware hout.” Hy het grond toe gekyk.
17	“Wat wou jou pa gehad het?”
18	“Koffie en suiker en meel ... en ’n bietjie twak ook, asseblief.”
19	MacDonald het die goodfor uitgeskryf en daarmee in sy hand bly staan.
20	“Hoe oud is jy?”
21	“Veertien gewees, mister.” Wat wil almal skielik weet hoe oud hy is?
22	“Mm ... jy is groot vir veertien. Is jy seker jy is nie dalk sestien nie? Ek is
23	nie so seker dat julle altyd weet hoe oud julle is nie.”
24	“Ek is veertien.”

1.15 “ ‘ ... Waar gaan jy skool?’

Hy het haar nie geantwoord nie.” (Reël 4–5)

Waarom het Saul nie Kate se vraag beantwoord nie?

(1)

1.16 Saul het vir Joram vertel dat MacDonald vir hom werk aangebied het.

Wat was Joram se antwoord op hierdie werksaanbod ?

(1)

1.17 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (1.17) en die letter (A–D) neer, bv. 1.17 E.

MacDonald het gesê as Saul by hom kom werk, hy Saul ...

A se pa se skuld sou afskryf en hom slaapplek sou gee.

B slaapplek, kos en twee sjielings ’n week sou gee.

C verantwoordelik vir sy pa se skuld sou hou.

D niks sou betaal nie en sy pa se skuld sou afskryf.

(1)

1.18 Gee TWEE redes waarom dit vir MacDonald voordelig sou wees om Saul as een van sy werkers te hê.

(2)

1.19 Hoe het Kate Saul gehelp om sy verblyf in Knysna die moeite werd te maak?

(1)

- 1.20 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf net die vraagnommer (1.20) en die antwoord neer.
Saul het van die begin af geweet dat MacDonald die Bosmense (regverdig behandel het/verneuk het). (1)
- 1.21 Terwyl Saul by MacDonald gewerk het, het sy pa weer hout afgelewer.
Waarom was Saul woedend vir MacDonald toe Joram die dwarslêers kom aflewer het? (1)
- 1.22 Hoekom het die Bosmense hulle hout juis aan MacDonald verkoop? (1)
- 1.23 Wat het MacDonald se optrede teenoor die houtkappers van sy karakter gesê? (1)
- 1.24 Hoe sou jy teenoor MacDonald opgetree het as jy 'n houtkapper was? (1)
- 1.25 Watter effek het Saul se werk by MacDonald op sy verhouding met sy pa gehad? (1)
- 1.26 Kate en Saul was toe tog aan die einde van die roman saam. Watter lewensles kan die leser by **Kate** hieroor leer? (1)
- 1.27 Saul het **aan die einde** van die verhaal 'n positiewe houding teenoor Jozef getoon al het Jozef hom dikwels onregverdig behandel en seergemaak.
Stem jy saam met hierdie stelling? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)
[35]

OF

VRAAG 2: KONTEKSTUELE VRAAG***DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM – Marita van der Vyver***

Lees die volgende uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	Liewe leser, ek weet nie of ek hierdie vakansie gaan oorleef nie. Ek weet nie of
2	ek elke aand <i>Naam, van, dorp, dier</i> kan speel sonder om waansinnig te word
3	nie. Of minstens nou en dan flou te val nie.
4	Ek wens ek kon vir Sharon bel. Haar soebat om 'n paar dae vroeër te kom. As
5	Sharon eers by ons is, sal my ma ons nie kan dwing om elke aand te maak of
6	ons 'n gesin uit die vorige eeu is nie. Maar Beyers se selfoon werk nie hier op
7	die berg nie. Ons is heeltemal afgesny van die buitewêreld. Soos 'n gesin uit die
8	vorige eeu.
9	Ek wens ek kon vir Gavin bel. Hom vra of ons nie maar die fees tot volgende
10	jaar kan uitstel nie. Ek het veertien verjaardae sonder hom gevier. Ek kan nog
11	'n jaar wag.
12	Aan die ander kant, troos ek myself, hy sal seker geïmponeer wees met Sharon.
13	Hy sal dalk selfs 'n bietjie meer geïmponeer wees met my oor ek vir Sharon as
14	beste vriendin kon inkatrol. Dis hoe ek soms aan Sharon dink. Soos 'n vet vis
15	wat per ongeluk – per geluk! – deur 'n onbeholpe visser gevang is.
16	Sharon is baie mooier as ek. Sy trek baie beter aan as ek. Haar gesin het
17	baie meer geld as myne.

- 2.1 Waar was Hanna en haar gesin met vakansie? Gee die pleknaam. (1)
- 2.2 In reël 1–3 van die uittreksel kom Hanna se persoonlikheid na vore. Watter aspek van haar persoonlikheid word hier uitgebeeld? (1)
- 2.3 Vertel hoe Hanna en Sharon op hoërskool vriendinne geword het. Noem TWEE feite. (2)
- 2.4 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf net die vraagnommer (2.4) en die antwoord neer.
- Hanna en haar gesin was soos “ 'n gesin uit die vorige eeu ” (reël 6) omdat die vakansiehuis geen (elektrisiteit/spoeltoilette) gehad het nie. (1)
- 2.5 Hoekom het Hanna Sharon se tande so bewonder? (1)
- 2.6 Uit reëls 14–17 kan die leser aflei dat Hanna 'n swak selfbeeld het. Motiveer hierdie stelling. (1)
- 2.7 Waarom het Gavin Hanna se eerste veertien verjaarsdae gemis? (1)
- 2.8 Hanna was aan die begin baie opgewonde en bly oor Sharon saam met hulle was, maar later minder opgewonde.
- Noem TWEE dinge wat Sharon tydens haar kuiertjie gedoen het wat Hanna minder opgewonde oor haar mooi vriendin gemaak het. (2)

- 2.9 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (2.9) en die antwoord neer, bv. 2.9 E.

Hanna was later minder opgewonde oor Sharon, want Hanna was ...

- A gespanne.
- B skaam.
- C jaloers.
- D bekommerd. (1)

- 2.10 Hanna het op haar vyftiende verjaarsdag baie geskenke ontvang.

- 2.10.1 Van wie het Hanna 'n grimeerstellietjie ontvang? (1)

- 2.10.2 Hoe het die mooimaaksessie wat daarna gevolg het, Hanna gehelp om haarself anders te sien? (1)

- 2.11 Gavin het vir Hanna 'n swart cashmere trui vir haar verjaarsdag gegee.

- 2.11.1 Noem EEN geskenk wat Gavin met 'n vorige verjaarsdag aan Hanna gegee het. (1)

- 2.11.2 Was die swart trui 'n beter geskenk vir Hanna as Gavin se vorige geskenke aan haar? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)

- 2.12 Hanna wou nie hê Gavin moes kom kuier nie.

- 2.12.1 Noem EEN aspek van Gavin se voorkoms wat moontlik, volgens Hanna, Sharon sou kon skok. (1)

- 2.12.2 Hoe het Sharon op Gavin gereageer toe Sharon hom ontmoet het? (1)

- 2.13 Hanna was krities oor Mana se kleredrag. Waarvan het Hanna nie gehou nie? (1)

- 2.14 Hanna was sensitief oor hoe haar ouers gelyk het.

- Sou jy dieselfde gevoel het as jy in Hanna se situasie was? (1)

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	“Slaap jy?” fluister Sharon toe sy ’n paar uur later op haar tone by ons kamer
2	insluip.
3	“Nee,” sê ek. “Ek het probeer slaap, maar julle het so hard gelag daar binne ...”
4	Ek het kort ná aandete die koningin en haar onderdane langs die koolstoof
5	gelos. Alleen in die koue kamer kom skryf. Maar ek kon dit glad nie regkry om op
6	my kortverhaal te konsentreer nie. Ek het bly wonder waarom hulle die hele tyd so
7	aanmekaar lag. Ek het my selfs verbeel ek hoor my naam – en toe skaterlag
8	die hele spul van hulle. Sharon die hardste van almal. En toe word ek so vies dat
9	ek die kers doodblaas en die slaapsak oor my kop trek.
10	“Hoekom is jy in so ’n slegte bui?” vra Sharon.
11	Dis te donker om haar te sien, maar ek hoor hoe sy haar klere haastig uittrek.
12	“Ek’s nie in ’n slegte bui nie. Ek kan net nie verstaan hoekom julle almal so
13	baie van haar hou nie,”
14	“En ek kan nie verstaan hoekom jy so min van haar hou nie,” sê sy en kruip in
15	haar slaapsak.
16	“Sy’t haar kinders gelos om in ’n ander land te gaan woon. Sommer net so.
17	Amos was skaars drie jaar oud!”
18	“Jy weet nie wat gebeur het nie, Hanna,” sê Sharon sag. “Ek is seker dit was
19	nie vir haar <i>maklik</i> om dit te doen nie.”
20	“Sy’t dit nogtans gedoen.”

- 2.15 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (2.15) en die letter (A–D) neer, bv. 2.15 E.

... was die gelukkigste oor Margot se besoek.

- A Hanna
- B Yann
- C Amos
- D Mana

(1)

- 2.16 Waarom was dit ironies dat Margot juis tydens hierdie vakansie by die gesin kom kuier het?

(2)

- 2.17 Vertel kortliks hoe dit gebeur het dat Margot by die gesin kom kuier het. Noem DRIE belangrike feite.

(3)

- 2.18 Kies elke keer ’n persoon uit KOLOM B wat by die inligting in KOLOM A pas. Skryf net die vraagnommer (2.18.1–2.18.4) en die letter (A–E) neer, bv. 2.18.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
2.18.1	... het die bynaam, koningin Margot, geskep.	A	Gavin
2.18.2	... het Margot van verbreekte beloftes beskuldig.	B	Tibo
2.18.3	... het Margot oorreed om aan die konsert deel te neem.	C	Amos
2.18.4	... was bekommerd oor die reën toe Margot aankom.	D	Yann
		E	Beyers

(4 x 1) (4)

- 2.19 Wat het Hanna aan Margot raakgesien toe Margot uit die motor geklim het? (1)
- 2.20 Watter positiewe karaktereienskap het Margot getoon toe sy al die mense in die huis ontmoet het? (1)
- 2.21 Dink jy Hanna was reg om aan die begin krities teenoor Margot te wees? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)
- 2.22 Hanna het vir Margot gekritiseer omdat sy haar kinders gelos het en na 'n ander land toe gegaan het. (Reël 16)
- Watter voorbeeld het Sharon se reaksie op Hanna se kritiek vir Hanna gestel? (1)
- 2.23 Hanna se houding teenoor Margot het verbeter omdat Margot ook goeie dinge vir ander gedoen het.
- Noem EEN goeie ding wat Margot vir Mana gedoen het. (1)
- 2.24 Hanna het aan die einde van die verhaal besef dat sy eerder oor haar eie lewe as Fabienne kon skryf. Watter lewensles het sy dus uit die wittebroodvakansie geleer? (1)

[35]**OF****VRAAG 3: KONTEKSTUELE VRAAG****MEEULANDERS – Esta Steyn**

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	Ná die diens stroom die mense na die huis teen die bult met roubetuigings.
2	Dis reeds nege-uur toe die groot huis stilword en die telefoon ophou lui en
3	Fred in sy studeerkamer met 'n whiskey gaan sit. Hy voel tot in sy siel
4	uitgeput. Toe die voordeur oopgaan, kyk hy op. Dis Skalla wat skielik die
5	studeerkamer se deur oopstoot en binnekom.
6	Skalla was nie op die begrafnis nie.
7	Hy kyk Fred aan met rooigehulde oë. "Jy't sleg met haar gewerk. Sy't dit
8	nie verdien nie."
9	"Waarvan praat jy?" vra Fred geïrriteerd.
10	Onverbloemde verbittering bars deur: "Nee ... jy sal nie weet nie. Jy weet
11	wragtag nie eers wanneer jy oor mense trap nie! Soos jy Sheila vertrap het.
12	Jy het haar ingebreek met jou gerondneukery."
13	"Wie de fok is jy om te praat, huh?"
14	"Ek is niks. Ek is 'n skollie ... rubbish. Maar ek is nie blind nie. Ek weet hoe
15	julle haar uitgewerk het. Julle het gesien sy gaan agteruit ... en toe stoot julle
16	haar van die randjie af ... maklik, nè? Stoot uit wat nie pas nie ... ek ken dit."
17	Fred het opgestaan en kom dreigend nader. "Hou jou bek, man!"
18	Hermanus, in sy rooi kamerjas, verskyn in die deur en kyk hulle geskok
19	aan.

- 3.1 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf slegs die vraagnommer (3.1) en die antwoord neer.
Elsabet het (verdrink/verongeluk). (1)
- 3.2 Waarheen was Elsabet op pad toe sy gesterf het? (1)
- 3.3 Waarom was dit ironies dat Elsabet juis na hierdie plek toe wou vlug? (2)
- 3.4 Hoekom was Schalk nie by Elsabet se begrafnis nie? (1)
- 3.5 Gee EEN rede waarom Elsabet se lewe saam met Fred ongelukkig was. (1)
- 3.6 Dink jy dit sou vir Elsabet beter gewees het as sy nie van Jacob geskei het nie? Motiveer jou antwoord. (1)
- 3.7 Gee TWEE redes waarom Schalk vir Fred blameer het vir Sheila se ongelukkige lewe. (2)
- 3.8 Verduidelik hoe Schalk ook bygedra het tot Sheila se ongelukkige lewe. (1)
- 3.9 “Ek weet hoe julle haar uitgewerk het.” (Reël 14–15)
Wie is die “julle” na wie Schalk hier verwys het? (1)
- 3.10 Watter ooreenkoms was daar tussen Sheila en Elsabet se ongelukkigheid? (1)
- 3.11 Gee TWEE redes waarom Hermanus trots was op sy seun, Fred. (2)
- 3.12 Die dorpsmense het nie respek vir Schalk gehad nie.
Dink jy die dorpsmense was regverdig teenoor Schalk? Gee ’n rede vir jou antwoord. (1)
- 3.13 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (3.13) en die letter (A–D) neer, bv. 3.13 E.
Uit Fred se optrede teenoor die vrouens in sy lewe, kan die leser agterkom dat Fred die vrouens ... het.
A misbruik
B gerespekteer
C geïnspireer
D verwerp (1)
- 3.14 Die Blanckenberg-broers, Fred en Schalk, het bygedra tot baie hartseer in Jacob se lewe. Noem DRIE dinge wat hulle elkeen gedoen het om Jacob se lewe ongelukkiger te maak. (3)
- 3.15 Was dit reg dat Schalk vir Fred verwyt het oor dinge wat in Schalk se lewe verkeerd geloop het? Gee ’n rede vir jou antwoord. (1)

3.16 “Ek is niks. Ek is ’n skollie ... rubbish.” (Reël 14)

Hoekom het Schalk hierdie dinge oor homself gesê?

(1)

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1 “Ek sal jou kry, Skalla!” roep Jacob rasend oor die water, terwyl die bootjie
2 wegvaar en een word met donkerte en see.
3 “God, help! My kind!”
4 Dis Daniel wat haar in sy arms optel terwyl haar bloed oor sy klere stroom.
5 Daardie aand het Ryna ’n ander faset van Jacob ontdek. Hy was ’n gekweste
6 dier met wilde swart oë waaruit ’n oerhaat gestraal het, sodat sy bang was om
7 naby hom te kom. Hy, wat altyd die een was om in ’n noodgeval op te tree, het
8 eenkant bly staan, asof hy nie deel was van die bloedbevlekte Oukersaand nie.
9 Dit was sy en Attie wat die drukverbande op die wond geplaas het. Dit was
10 Jannerik wat vir Geelbek geroep het. Dit was Daniel wat hulle goed haastig
11 ingepak het. En deur dit alles het die Kersboom se liggies bly flikker, aan en
12 af, rooi, geel, blou en het Attie vergeet om sy Kersvaderpak uit te trek.
13 Dokter Alwyn du Toit het saam met die Meeuw gekom. Hulle het die
14 bewustelose liggaampie in die net geplaas en met ’n spesiale katrol op die dek
15 gelaai. Jacob en Ryna en Daniel het saamgegaan. In die skipperskajuit het
16 die geveg om Janka se lewe begin: ’n Draagbaar, suurstofapparaat, ’n drup.

3.17 Wat het Schalk daardie dag (reël 1–2) naby Meeuland gedoen?

(1)

3.18 Hoekom was Janka op die jettie?

(1)

3.19 Watter invloed het Schalk se optrede daardie dag op Janka se lewe gehad?

(1)

3.20 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf net die vraagnommer (3.20) en die antwoord neer.

Jacob het vir Schalk gedreig dat hy hom sal kry, omdat hy (op Meeuland oortree het/vir Janka geskiet het).

(1)

3.21 Kies elke keer ’n naam uit KOLOM B wat by die stelling in KOLOM A pas. Skryf net die vraagnommer (3.21.1–3.21.4) en die letter (A–E) neer, bv. 3.21.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
3.21.1	... het met die geheim rondgeloop dat sy swanger was.	A	Ousanna
3.21.2	... het ’n verhouding met Fred in die Kaap gehad.	B	Elsabet
3.21.3	... het aangevoel wanneer mense seerkry.	C	Doreen
3.21.4	... het haar werk bedank na ’n lekker tyd saam met Jason.	D	Veronica
		E	Jackie

(4 x 1)

(4)

- 3.22 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (3.22) en die letter (A–D) neer, bv. 3.22 E.

... het vir Fred aan die einde van die verhaal vertel dat Janka sy dogter was.

- A Jacob
  - B Jannerik
  - C Ryna
  - D Ousanna
- (1)

- 3.23 Dink jy dit was goed dat Fred geweet het dat Janka sy dogter was? Motiveer jou antwoord. (1)

- 3.24 Watter werk het Ryna gaan doen toe sy van Meeuland af weg is? (1)

- 3.25 Jacob was verantwoordelik vir Schalk se dood.
- Was dit regverdig dat Jacob tronk toe moes gaan vir die moord op Schalk? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)

- 3.26 Jannerik het Ryna die CB-naam Mama-Meeu gegee.
- Watter karaktereienskap van Mama-Meeu bewonder jy? (1)

- 3.27 Waarom was dit vir Ryna moontlik om vir Jacob te wag totdat hy uit die tronk gekom het? (1)
- [35]**

TOTAAL AFDELING A: 35

OF

AFDELING B: DRAMA**VRAAG 4: KONTEKSTUELE VRAAG****POPPIE – DIE DRAMA – Elsa Joubert en Sandra Kotzé**

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	<i>Hoedjie spring op en begin al om Ouma hop.</i>
2	HOEDJIE. Ou Hoedjie, ou Hoedjie!
3	Ek staan op my voetjie,
4	my naam is ou Hoedjie!
5	OUMA HANNIE. Tsamaya – jy's weer uit jou vel uit! (<i>Sy stoot hom</i>
6	<i>eenkant toe</i>)
7	PLANK. Ouma Hannie het Xhosa en Afrikaans gepraat, maar sy het geraas
8	as die kinders nie Xhosa praat nie.
9	OUMA HANNIE. Ninga malawu – die mense sal sê julle is Boesmans!
10	POPPIE (<i>draai haar na Ouma Hannie</i>). Maar ons het nie Xhosa gekon praat
11	nie – tot nou toe as ek en my broers bymekaar is, praat ons Afrikaans –
12	dis vir ons die lekkerste, ja.
13	STONE. Ouma Hannie was streng met Poppie. Sy het vir Poppie al die
14	dinge van die Xhosa-geloof geleer – selfs al was hulle kerkmense:
15	Rooms of Methodist of Anglican of Sendingkerk.
16	POPPIE. Aai, maar sy was lief vir sing! (<i>Al die spelers gaan staan om Ouma</i>
17	<i>Hannie</i> .) Ons het almal saamgesing. (<i>Ouma sit lied in: "Jerusalem</i>
18	<i>ikhaya lam."</i> Almal begin saamsing. <i>Poppie bly voor staan, sy luister. Op</i>
19	<i>"endithandayo" sing groep sotto voce en Poppie vervolg.</i>) En saans was
20	dit oompie Pengi wat bid. Soms as hy dronk is, bid hy so lank dat ek op
21	die vloer langs my Ouma, waar ek sit, aan die slaap raak en as ek wakker
22	word, dan bid oompie Pengi nog steeds.

4.1 Waarom het Poppie en haar broers by Ouma Hannie gebly? (1)

4.2 Hoekom het Poppie en haar broers dit so geniet om *Die Jongspan* te lees? (1)

4.3 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf net die vraagnommer (4.3.1 en 4.3.2) en die antwoord neer.

Ouma Hannie was met 'n (4.3.1) (visserman/skaapskeerder) getroud terwyl Ma Lena se man as 'n (4.3.2) (lorriedrywer/ketelmaker) vir die oorlog aangeteken het. (2)

4.4 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (4.4) en die letter (A–D) neer, bv. 4.4 E.

Ma Lena het Poppie se regte pa op ... ontmoet.

- A Lüderitzbucht
- B De Aar
- C Prieska
- D Upington

(1)

- 4.5 Ma Lena het vir haar kinders Engelse doopname gegee.
- 4.5.1 Waarom het Ma Lena vir haar kinders Engelse doopname gegee? (1)
- 4.5.2 Hoe het die kinders op hulle Engelse doopname gereageer? (1)
- 4.6 Poppie kon later nie meer skoolgaan nie.
- Hoe het sy as kind gesorg dat sy altyd iets bly leer het? (1)
- 4.7 Hoe het Poppie haar ma gehelp toe sy ophou skoolgaan het? (1)
- 4.8 Waaruit kan ons aflei dat Ouma Hannie trots was op haar familie se Xhosa-agtergrond? (1)
- 4.9 Waarom was Poppie se keuse om as kind eerder Afrikaans te praat, ironies? (2)
- 4.10 Poppie se familie is later gedwing om van Lambertsbaai weg te gaan.
- 4.10.1 Hoekom moes hulle Lambertsbaai verlaat? (1)
- 4.10.2 Na watter plek in die Kaap is Poppie en haar familie gestuur? (1)
- 4.11 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (4.11) en die letter (A–D) neer, bv. 4.11 E.
- Nadat Poppie met Stone getrou het, was haar skoonfamilie ... Poppie.
- A ongelukkig oor
- B jaloers op
- C kwaad vir
- D tevrede met (1)

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	MOSIE. Die poeliesman het gesond geword en dit het verligting in onse
2	harte gebring, maar Jakkie was nog op soek. En ons het geweet die
3	poeliesse sou nie ophou soek nie. Die poeliesse is kwaad as een van
4	hulle mense geskiet is, hulle sal hom kry.
5	MAMA (<i>huilend</i>). Ons sal Jakkie nie weer sien nie, of ons sien hom lê in sy
6	kis. Die poeliesse sal hom doodslaen as hulle hom kry, of hulle sal hom
7	neerskiet, want hy't 'n rewolwer, hy's mos dangerous. Jakkie, my
8	boesmanklonkie. Wat gaan van jou word?
9	<i>Polisieman neem Mama weg.</i>
10	MOSIE. Die Nylon het gekom en vir Mama en Baby opgelaaai.
11	Hulle is weggeneem selle toe. Hulle is vrae gevra waarvan
12	hulle die antwoorde nie geweet het nie. Oor Jakkie. Toe kom
13	die C.I.D. vir Poppie ondervra by Mrs Swanepoel se huis.
14	POLISIEMAN. Waar is jou broer ... die een vir wie hulle sê Jakkie?
15	POPPIE. Ek weet nie.

- 16 POLISIEMAN. Ons wil jou kinders se adres in Herschel weet.
 17 POPPIE (*baie ontsteld*). Vir wat wil julle die adresse weet?
 18 POLISIEMAN. Jou ma en jou suster sit in die tronk en jy maak
 19 asof jy nie weet vir wat ons die adresse wil hê nie.
 20 POPPIE. Wat het dit met my kinders te doen? Wat het hulle gemaak?

- 4.12 Kies elke keer die karakter uit KOLOM B wat by die stelling in KOLOM A pas. Skryf net die vraagnommer (4.12.1–4.12.4) en die letter (A–E) neer, bv. 4.12.5 F.

KOLOM A	KOLOM B
4.12.1 ... is deur die kinders geslaan en verneder.	A Vukile
4.12.2 ... is dood nadat 'n dwaalklip hom getref het.	B Stone
4.12.3 ... was alleen in die Kaap toe sy gesin in Mdantsane was.	C Mosie
4.12.4 ... het teen die <i>migrants</i> in opstand gekom.	D Jakkie
	E Plank

(4 x 1)

(4)

- 4.13 Wie of wat was “die Nylon” wat vir Mama en Baby opgelaaie het? (1)
- 4.14 “Hulle is weggeneem selle toe. Hulle is vrae gevra waarvan hulle die antwoorde nie geweet het nie. Oor Jakkie.” (Reël 11–12)
- 4.14.1 Waarheen wou Jakkie uiteindelik vlug? (1)
- 4.14.2 Het Jakkie reg opgetree deur te vlug? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)
- 4.14.3 Was dit reg dat Ma Lena en Baby in die polisie-selle aangehou is sodat Jakkie gevang kon word? Motiveer jou antwoord. (1)
- 4.15 “POPPIE. Wat het dit met my kinders te doen? Wat het hulle gemaak?” (Reël 20)
- 4.15.1 Gee DRIE aanduidings uit die hele drama dat Poppie se kinders vir haar belangrik was. (3)
- 4.15.2 Waarom was dit aanvaarbaar dat die polisie Poppie se kinders ondervra het? (1)
- 4.16 Op Kersdag 1976 het twee groepe in die Kaap teen mekaar baklei.
- 4.16.1 Teen wie het die City-borners daardie dag baklei? (1)
- 4.16.2 Hoekom het die City-borners teen hierdie groep baklei? Gee TWEE redes. (2)

- 4.17 Die polisie het na Jakkie gesoek.
Wie het hulle verkeerdelik gevang? (1)
- 4.18 Gee TWEE voorbeelde van mev. Swanepoel se positiwiteit teenoor Poppie in hierdie drama. (2)
- 4.19 Aan die einde van die drama het Poppie gedink dat sy niks meer vir haar kinders se toekoms kon doen nie.
Was dit reg dat Poppie so gedink het? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)
- 4.20 Een van die temas in hierdie drama is Suid-Afrika se sosiale toestande tussen 1950 en 1976.
Waarom kan 'n mens sê dat hierdie tema 'n realistiese uitbeelding van die apartheidsjare was? (1)

[35]**OF****VRAAG 5: KONTEKSTUELE VRAAG****PALJAS – Chris Barnard**

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	NOLLIE: Watse plekke, oom?
2	HENDRIK: Jy weet, Londen en al die plekke. Of is dit nou
3	byvoorbeeld mooier as die Klein Karoo en so. Of is die mense
4	daardie kant nou beter of slimmer of ryker of wat? (<i>Hy dink 'n</i>
5	<i>bietjie</i> .) Klink my hulle is gelukkiger.
6	NOLLIE: Sal ek hierdie een opsit?
7	HENDRIK: Ja, speel jong, speel. Willem, hoor by Ma wat van
8	'n bietjie koffie. (<i>Die kind staan op en gaan in die huis in.</i>)
9	En loop haal vir Emma. Sê ek soek haar hier.
10	Nollie is besig om die plaat op te sit, maar hy kyk
11	besorgd op as hy hoor Emma word laat haal.
12	NOLLIE: Oom, ek wou nog sê ek is jammer oor Emma, oom.
13	HENDRIK: Wat van Emma?
14	NOLLIE: Nee, ek dag sy't dalk kom sê. Sy't ... sy't geval.
15	HENDRIK: Nee, sy't my nie 'n woord gesê nie.
16	18. Emma staan in haar kamer langs die venster, teenaan
17	die vensterkosyn, sodat niemand haar kan sien nie maar
18	sodat sy alles kan hoor wat op die stoep aangaan.
19	Klein Willem is by haar en beduie sy moet kom, Pa roep.
20	En sy beduie met haar vinger voor haar mond hy moenie laat
21	blyk waar sy is nie – hy moet loop, sy gaan nie uitkom nie.

- 5.1 By watter stasie het die McDonald-gesin gebly toe die sirkus daar aangekom het? (1)
- 5.2 Waarom het Hendrik gereeld na die ou plate geluister? Gee EEN rede. (1)
- 5.3 By wie het Hendrik sommige van die plate waarna hulle geluister het, gekry? (1)
- 5.4 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf net die vraagnommer (5.4.1 en 5.4.2) en die antwoord neer.
- Willem het vir Emma beduie dat hulle pa haar geroep het. Willem het al vir (5.4.1) (een/twee) jaar 'n spraakprobleem gehad. Willem se probleem was as gevolg van 'n (5.4.2) (siekte/angstoestand). Hendrik het nie geweet hoe om Willem se probleem te hanteer nie. (2)
- 5.5 Die skoolkinders het Willem geterg omdat hy nie kon praat nie.
- 5.5.1 Op watter manier het die skoolkinders vir Willem geterg? (1)
- 5.5.2 Hoe het Willem op die skoolkinders se tergergery reageer? (1)
- 5.6 Emma het vir Katrien gesê dat sy nooit wou trou nie.
- 5.6.1 Wat was Katrien se siening oor Emma se woorde? (1)
- 5.6.2 Dink jy Hendrik het die reg gehad om in Emma se liefdeslewe in te meng? (1)
- 5.7 Gee TWEE aanduidings dat Hendrik en Katrien ongelukkig getroud was. (2)
- 5.8 "Oom, ek wou nog sê ek is jammer oor Emma, oom." (Reël 12)
- 5.8.1 Hoe het dit gebeur dat Emma geval het? (1)
- 5.8.2 Watter positiewe karaktereienskap van Nollie het met hierdie woorde na vore gekom? (1)
- 5.9 Hoekom was Hendrik so ongelukkig dat die sirkustrein op sy stasie kom staan het? (1)
- 5.10 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (5.10) en die letter (A–D) neer, bv. 5.10 E.
- Die sirkustrein wat op die stasie aangekom het, het ... in die McDonald-gesin se lewens gebring.
- A verandering
B verwydering
C teleurstelling
D moedeloosheid (1)
- 5.11 Die sirkusmense het glad nie respek vir Hendrik as stasiemeester gehad nie. Noem TWEE maniere waarop die sirkusmense dit gewys het. (2)

- 5.12 Hoe sou jy teenoor die sirkusmense opgetree het as jy Hendrik was? (1)
- 5.13 Die gesin se ou motor was altyd stukkend.
- 5.13.1 Waarvan was die stukkende motor 'n simbool in die drama? (1)
- 5.13.2 Die motor het een dag langs die pad gebreek en Hendrik en Katrien het toe baklei. Noem DRIE dinge wat Katrien daardie dag vir Hendrik gesê het om hom seer te maak. (3)
- 5.14 Kies elke keer die karakter uit KOLOM B wat by die beskrywing in KOLOM A pas. Skryf net die vraagnommer (5.14.1–5.14.4) en die letter (A–E) neer, bv. 5.14.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
5.14.1	... het klippe laat val toe Hendrik en Katrien baklei het.	A	Manuel
5.14.2	... wou nie hê Hendrik moes inmeng in Emma se verhoudings nie.	B	Frans
5.14.3	... wou weer hoor hoe Katrien klavier speel.	C	Willem
5.14.4	... het agtergebly toe die sirkus Toorwater verlaat het.	D	Hendrik
		E	Nollie

(4 x 1) (4)

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	142. Drie, vier motors kom op die werf aan. Hulle ry stadig.
2	Hulle hou langs mekaar stil – hulle kopligte verblindend
3	op die huis. Hendrik verskyn op die werf. Hy staan vir die
4	motorligte en kyk. Katrien kom tot langs hom, met Emma
5	en Nollie agter hulle op die stoep.
6	HENDRIK: Gaan in die huis in, Katrina. Julle almal.
7	Die motorligte word die een na die ander afgeskakel.
8	Dis Sakkie du Toit wat eerste uit sy motor klim. Nog
9	twee motors kom aan en hou stil.
10	Ouderling Bothma klim uit 'n tweede motor en Thys
11	Briekman uit die derde motor. Ander mense bly in die
12	motors sit. Hendrik kom nader.
13	Die drie mans stap na hom toe. Nog 'n motor hou stil.
14	HENDRIK: Naand ...
15	Katrien en Emma-hulle gee nie pad nie. Hulle staan
16	en kyk.
17	OUDERLING BOTHMA: Naand, Hendrik.
18	Hulle kom tot by hom. Hulle lyk ongemaklik.

19	HENDRIK: Kan ek help?
20	SAKKIE: Ons het maar net kom sê ons is jammer oor daardie
21	spul. Dit was nie nodig nie.
22	HENDRIK: Ag, nee wat. Kyk. (<i>Hy hou sy arms oop.</i>) Ons
23	makeer niks.
24	OUDERLING BOTHMA: Die mense het begin ry anderkant.
25	Die dans is in sy kanon in.
26	HENDRIK: Kom in. Kom sit. Ek was juis van plan om 'n knertsie
27	in te gooi.
28	SAKKIE: Die vrouens sit in die kar.
29	HENDRIK: Nou bring hulle. Bring hulle. Bring hulle.

- 5.15 Hoekom het die mans so ongemaklik gevoel? (Reël 18) (1)
- 5.16 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (5.16) en die letter (A–D) neer, bv. 5.16 E.
- Emma was ná die Volstruisdans woedend vir haar pa omdat hy ...
- A voorgestel het dat hulle die dans moes bywoon.
 B vreeslik terugbaklei het toe hulle sleg behandel is.
 C altyd gemaak het asof daar niks gebeur het nie.
 D met skreeuende bande weggejaag het. (1)
- 5.17 Hendrik het nie die mans wat by die huis aangekom het, weggejaag nie.
 Wat was jou emosionele reaksie op Hendrik se optrede? (1)
- 5.18 “Kom in. Kom sit. Ek was juis van plan om 'n knertsie in te gooi.” (Reël 26–27)
 Wat was die “knertsie” waarvan Hendrik gepraat het? (1)
- 5.19 Hendrik het die besoekers ingenooi.
 Gee EEN woord wat die atmosfeer in die huis daarna beskryf. (1)
- 5.20 Watter positiewe bydrae het Willem tot die partytjie by die McDonalds se huis gelewer? (1)
- 5.21 Die dorpsmense het reeds voor die Volstruisdans onregverdig teenoor die McDonalds opgetree.
 Gee TWEE voorbeelde hiervan. (2)
- 5.22 Waarom is daar in die drama skuinsgedrukte woorde tussen hakies, soos in reël 22? (1)

[35]**TOTAAL AFDELING B: 35****OF**

AFDELING C: KORTVERHALE**STORIEJOERNAAL****BEANTWOORD DIE VRAE OOR AL TWEE DIE KORTVERHALE.****VRAAG 6: KONTEKSTUELE VRAAG****BENEDICTA – Margaret Bakkes**

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	"Dit is so, Ma, hulle het so eenuur se kant van die Wildtuin af gebel. Maar
2	ons weet nie wat die besonderhede is nie. Alleen maar dat hulle met hom
3	deurgejaag het Hoedspruit toe. Van daar sal 'n helikopter hom oplaai na
4	Pietersburg toe."
5	'n Donkerte kom sit in my kop. "Leef hy?"
6	"Hy het die aanval self oorleef."
7	"Ons moet na hom toe gaan. Dadelik. Ek moet hom sien."
8	"Ek sal net eers bel, Ma, en probeer uitvind."
9	Die lang middag begin. Oproepe Orpen toe. Kinta van Niekerk se stem.
10	"Hy leef, ja, maar jy sal baie sterk moet wees."
11	Oproepe Hoedspruit toe.
12	"Hy leef, ja, hy is so pas per helikopter Nelspruit toe."
13	Ek dwaal deur die tuin en ek glo op daardie oomblik dat my kind, my groot,
14	sterk, pragtige manskind, met rooi hare soos myne, nie van my weggeneem
15	sal word nie. Daar was tog mos dikwels in sy lewe noue ontkomings.
16	Dikwels het ons aan die rand van die afgrond gestaan. Telkens is ons met
17	groot genade teruggegryp. Waarom nie nou weer nie? Hieraan sou ek
18	vashou.
19	Hy was pas 'n jaar toe hy onverklaarbaar aan die slaap geraak het. Ek het
20	dadelik geweet dat iets vreemds aan die gang was.

6.1 Die verteller was op pad na haar seun wat beseer is.

6.1.1 Wat het met Christiaan gebeur dat hy seergekry het? (1)

6.1.2 Noem die TWEE beserings wat Christiaan as gevolg van hierdie gebeure opgedoen het. (2)

6.2 6.2.1 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf net die vraagnommer (6.2.1) en die antwoord neer.

In hierdie verhaal is daar 'n (derdepersoons-/eerstepersoons-) verteller. (1)

6.2.2 Watter kenmerk van hierdie soort verteller kom sterk na vore in die verhaal? (1)

- 6.3 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (6.3) en die letter (A–D) neer, bv. 6.3 E.

Die woord “donkerte” word geassosieer met ’n gevoel van ...

- A vrees.
- B woede.
- C irritasie.
- D frustrasie. (1)

- 6.4 “Ons moet na hom toe gaan. Dadelik. Ek moet hom sien.” (Reël 7)

As jy die verteller was, sou jy ook só op die nuus reageer het? Motiveer jou antwoord. (1)

- 6.5 Met wie praat die verteller in reël 1–8? (1)

- 6.6 “Daar was tog mos dikwels in sy lewe **noue ontkomings**.” (Reël 15)

6.6.1 Wat word met die woorde “noue ontkomings” bedoel as daar na Christiaan se lewe verwys word? (1)

6.6.2 Het dit die verteller gehelp om terug te dink aan Christiaan se vorige noue ontkomings? Gee ’n rede vir jou antwoord. (1)

- 6.7 “Hy leef, ja, ...” (Reël 10)

6.7.1 Wat word met hierdie woorde geïmpliseer? (1)

6.7.2 Waarom word hierdie woorde in reël 12 herhaal? (1)

- 6.8 Die familie het toe later na Christiaan toe gegaan.

Waar het die verteller vir Benedicta ontmoet? (1)

- 6.9 Die verteller het later vreeslik gehuil en Benedicta het met haar gepraat.

6.9.1 Hoekom het Benedicta soveel begrip vir die verteller se situasie gehad? (1)

6.9.2 Benedicta het vir die verteller **sigarette en wodka** gegee om haar te troos.

Dink jy dat dit aanvaarbaar was dat Benedicta vir haar sigarette en wodka gegee het? (1)

- 6.10 Hoekom was dit betekenisvol dat die vrou se naam juis Benedicta was? (1)

- 6.11 Watter aanduiding is daar dat Benedicta se optrede ’n groot indruk op die verteller gemaak het? (1)

EN

BABY – EKM Dido

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	Hulle is gou terug – Baby glimlag breed, maar oom Attie brom ongeduldig oor
2	sy kar wat nog nie reg is nie. Vir wat duur dit so lank! Hoe meer hy brom, hoe
3	meer glimlag Baby. Sulke breë glimlagge. Later lag en gesels sy eers skaam-
4	skaam met ons en nog later kliphard. Maar elke nou en dan kyk sy vinnig na
5	haar pa. Toe Ma vra wat haar ma se naam is, hou oom Attie op om te brom en
6	trek vir Baby nader na hom toe. Haar mond is gesluit, en Ma se frons dieper.
7	Toe Pa teen laatmiddag by die huis kom, bring hy 'n boodskap vir oom Attie
8	van Sersant af. Oom Attie moet net daar bly wag, want Sersant kom later self
9	die sleutel van die saal in die oom se hande besorg.
10	Oom Attie is so bly dat hy opspring, vir Baby optrek en 'n paar danspassies
11	doen. "Baby, ons is on the roll!" lag hy. Maar Baby se oë staan wild in haar
12	kop so bang lyk sy.
13	Toe Sersant later by ons opdaag, is sy vrou weer by. Ek is skoon verstom.
14	Hierdie keer het sy 'n pak lekkers in haar hand. Ek sorg dat ek by bly.
15	Oom Attie spring op en hou sy hand uit om Sersant te groet voor dié nog reg
16	oor die drumpel is.

- 6.12 Sersant De Wit het oom Attie en Baby juis na **die verteller** se huis geneem.
Watter TWEE redes het hy hiervoor gegee? (2)
- 6.13 Gee EEN rede waarom die leser die mense van die Onderdorp van Nqamakwe kan respekteer. (1)
- 6.14 Sersant het aan die begin van die verhaal 'n positiewe houding teenoor oom Attie gehad.
Gee EEN motivering vir hierdie stelling. (1)
- 6.15 "Maar Baby se oë staan wild in haar kop so bang lyk sy." (Reël 11–12)
Wat het hierdie reaksie van vrees oor Baby se verhouding met oom Attie gesuggereer? (1)
- 6.16 "Ek is skoon verstom." (Reël 13)
Waarom was die verteller "verstom"? (1)

- 6.17 Kies elke keer 'n persoon uit KOLOM B wat by die stelling in KOLOM A pas. Skryf net die vraagnommer (6.17.1–6.17.4) en die letter (A–E) neer, bv. 6.17.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
6.17.1	... het vir oom Attie-hulle slaapplek gegee.	A	Sersant se vrou
6.17.2	... is ook "Sugar" genoem.	B	Nooi
6.17.3	... kon 'n vreemde aksent herken.	C	Baby
6.17.4	... was trots dat sy 'n vriendin uit die stad gehad het.	D	Ouma Stienie
		E	Ma

(4 x 1) (4)

- 6.18 Baby het Vrydagoggend die Onderdorp geskok.

6.18.1 Hoekom was die mense so geskok? (1)

6.18.2 Wat het die verteller se ma gedink was die rede vir Baby se optrede? (1)

- 6.19 Aan die einde van die verhaal het Sersant nie meer 'n positiewe houding teenoor oom Attie gehad nie.

Noem DRIE dinge wat oom Attie gedoen het, wat verkeerd was. (3)

- 6.20 Watter belangrike lewensles kan 'n mens uit hierdie verhaal leer? (1)

- 6.21 Waarom kan dit wat met Baby in hierdie verhaal gebeur het, as **realisties** beskryf word? (1)

- 6.22 Dink jy Claudine sou na afloop van die verhaal net met haar lewe kon aangaan? Motiveer jou antwoord. (1)

TOTAAL AFDELING C: 35

OF

AFDELING D: GEDIGTE**VERSJOERNAAL****BEANTWOORD DIE VRAE OOR AL TWEE DIE GEDIGTE.****VRAAG 7: KONTEKSTUELE VRAAG**

Lees die gedig hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

Brief – Fernel R Abrahams

1 Mammie, ek skryf ook vir Ma 'n kaalvoet gedig
 2 sommer so, nes Antjie
 3 maar ek gebruik soms leestekens
 4 en ek sal nie vir Mamma "jy" sê nie
 5 want dit hoort vir my
 6 nes plastieklomme en wit skoene
 7 nie by Ma nie.

8 Ek het grootgeword, weet Ma –
 9 ek skrik soms vir myself
 10 want my skoolbaadjie pas nie meer nie
 11 my hare is lank
 12 ek wil 'n ooring dra
 13 ek bid byna nooit nie
 14 en ek glo nie sommer net in God nie
 15 ek dink, praat, skryf selfs oor die dood
 16 – ek wonder of Ma van my verse sal hou –

17 Ek weet Ma sou wou hê ek moes klein bly –
 18 en ek het nie
 19 kon nie
 20 'skuus Mammie
 21 maar ek is nog Ma se kind
 22 grootmenskind
 23 anderster kind

7.1 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf net die vraagnommer (7.1) en die antwoord neer.

Die spreker skryf die gedig vir die ma en gebruik 'n (formele/informele) trant. (1)

7.2 Watter WOORD in versreël 1 dui op die spreker se liefde en respek vir die ma? (1)

7.3 Haal EEN woord uit strofe 1 aan wat die spreker se gedig aan sy ma beskryf. (1)

7.4 Wie is Antjie na wie die spreker in reël 2 verwys? (1)

7.5 Gee TWEE voorbeelde van hoe die spreker se gedig anders is as Antjie se gedig. (2)

7.6 Daar is 'n eerstepersoonspreker in hierdie gedig.

Stem jy saam met hierdie stelling? Motiveer jou antwoord. (1)

7.7 Noem EEN ding wat, volgens die spreker, nie by sy ma pas nie. (1)

7.8 Kies elke keer 'n woord uit KOLOM B wat by die aanhaling in KOLOM A pas. Skryf net die vraagnommer (7.8.1–7.8.4) en die letter (A–D) neer, bv. 7.8.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
7.8.1	<u>s</u> ommer <u>s</u> o	A	elisie
7.8.2	'skuus	B	alliterasie
7.8.3	nes Antjie	C	personifikasie
7.8.4	grootmenskind	D	vergelyking
		E	alleenplasing

(4 x 1) (4)

7.9 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (7.9) en die letter (A–D) neer, bv. 7.9 E.

Die spreker wonder of sy ma van sy verse sal hou, want hy ...

- A bevroagteken haar aanvaarding van sy verse.
- B bevroagteken sy vermoë om verse te skryf.
- C skryf net verse oor sy grootword.
- D skryf vir haar 'n kaalvoet gedig. (1)

7.10 Waaruit lei ons af dat die spreker nou anders oor godsdiens dink as voorheen? (1)

7.11 Noem TWEE positiewe boodskappe wat hierdie gedig vir die ma inhou. (2)

7.12 Op watter ander manier kon die spreker die boodskap van grootword aan sy ma oorgedra het? (1)

7.13 Die woorde in die laaste twee reëls is ingekeep. Waarom is hierdie tipografie effektief? (1)

EN

Lees die gedig hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

Spore op die maan – Koos du Plessis

- 1 Elke nuwe plan lê hopeloos verfrommel,
2 want iets sê: "Stomme drommel,
3 die ruimte lê vol rommel"
4 En ek begin verstaan:
5 Daar is geen nuwe oord om heen te gaan,
6 want, kyk, daar lê reeds spore op die maan.
- 7 Want die stad blom elke nag,
8 strooi sy saad en skemerdag
9 breek staalspruite deur die aardkors.
10 waar jy gaan.
11 Rommelberge groei omheen
12 en daar's swaelsuur in die reën –
13 en, kyk, daar lê reeds spore op die maan.
- 14 Waarheen sou ek gaan?
15 Ontvlug is onbegonne;
16 selfs droom is onbesonne,
17 want die wêreld is oorwonne
18 en ek begin verstaan:
19 Daar is geen nuwe paaie om te baan;
20 want, kyk, daar lê reeds spore op die maan.
- 21 Elke hektaar is verkoop,
22 elke opstal lê gesloop
23 en die wêreld wag verwese, in die waan
24 dat 'n wonder sal gebeur
25 om sy rusperleërs te keer –
26 maar, kyk, daar lê reeds spore op die maan.
- 27 Vlug na berg of woud ...
28 Meen jy dat daar geeneen is;
29 dat jy eindelijk alleen is?
30 Ag, verspieders loer op Venus
31 en ek begin verstaan:
32 Daar is geen nuwe oord om heen te gaan,
33 want, kyk, daar lê reeds spore op die maan.
- 34 Elke woord is retoriek,
35 elke droom is bloot plastiek
36 en atoom's die idioom van wie verstaan.
37 lewers moet 'n rusplek wees
38 vir die afgematte gees –
39 maar, kyk, daar lê reeds spore op die maan;
40 duisend donker spore op die maan.
41 Kyk, daar lê reeds spore op die maan.

- 7.14 Na watter soort spore word daar in die titel verwys? (1)
- 7.15 Wat is die tema van hierdie gedig? (1)
- 7.16 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf net die vraagnommer (7.16) en die antwoord neer.
- Die “nuwe plan” (reël 1) is die plan om (rommel te verminder/n rusplek sonder rommel te vind.) (1)
- 7.17 “Stomme drommel” (Reël 2).
- 7.17.1 Na wie/Waarna verwys hierdie woorde? (1)
- 7.17.2 Hoekom gebruik die digter alliterasie en assonansie in reël 2? (1)
- 7.18 In strofe 2 kry ons ’n metafoor wat die besoedelingsprobleem beskryf.
- 7.18.1 Haal hierdie metafoor aan. (1)
- 7.18.2 Gee EEN rede waarom die metafoor in VRAAG 7.18.1 as ’n geslaagde metafoor beskou kan word. (1)
- 7.19 Haal ’n woord uit strofe 3 aan wat aandui dat dit dom is om oor nuwe rusplekke te fantaseer. (1)
- 7.20 Lees strofe 4.
- 7.20.1 Wat is “**die wonder**” waarop die wêreld wag? (1)
- 7.20.2 Haal die woord aan wat aandui dat die wêreld verkeerd is om te dink ’n wonder sal gebeur. (1)
- 7.21 Na wie/Waarna verwys die woord “verspieders”? (Reël 30) (1)
- 7.22 Waarom word mense se woorde in reël 34 as “retoriek” beskryf? (1)
- 7.23 Haal EEN WOORD uit die laaste strofe aan wat aandui dat daar reeds baie spore op die maan is. (1)
- 7.24 Lees weer die refrein aan die einde van elke strofe.
- 7.24.1 Watter bevel word elke keer in die refrein herhaal? (1)
- 7.24.2 Waarom word hierdie bevel herhaal? (1)
- 7.25 Neil Armstrong het in 1969 die maanlanding as ’n “groot stap vir die mensdom” beskryf. Dink jy die spreker in die gedig het saamgestem met hierdie perspektief? Verduidelik jou antwoord. (1)
- 7.26 Noem EEN ding wat jy kan doen om besoedeling/vernietiging te verminder. (1)

TOTAAL AFDELING D: 35
GROOTTOTAAL: 70

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V2

NOVEMBER 2014

MEMORANDUM

PUNTE: 70

Hierdie memorandum bestaan uit 29 bladsye.

INHOUDSOPGAWE**AFDELING A: ROMAN**

Beantwoord net EEN vraag.

VRAAGNOMMER	VRAAG	PUNTE	BLADSYNOMMER
1. <i>Kringe in 'n Bos</i>	Kontekstuele vraag	35	4
OF			
2. <i>Die ongelooflike avonture van Hanna Hoekom</i>	Kontekstuele vraag	35	7
OF			
3. <i>Meeulanders</i>	Kontekstuele vraag	35	11

OF**AFDELING B: DRAMA**

Beantwoord net EEN vraag.

4. <i>Poppie, die drama</i>	Kontekstuele vraag	35	15
OF			
5. <i>Paljas</i>	Kontekstuele vraag	35	18

OF**AFDELING C: KORTVERHALE**

Beantwoord AL TWEE vrae.

6.1 <i>Benedicta</i>	Kontekstuele vraag	17	22
EN			
6.2 <i>Baby</i>	Kontekstuele vraag	18	24

OF**AFDELING D: GEDIGTE**

Beantwoord AL TWEE gedigte.

7.1 <i>Brief</i>	Kontekstuele vraag	18	26
EN			
7.2 <i>Spore op die maan</i>	Kontekstuele vraag	17	28

NASIENRIGLYNE

- 'n Kandidaat mag nie meer as EEN vraag oor dieselfde genre beantwoord nie.
- As 'n kandidaat twee antwoorde gee en die eerste antwoord is verkeerd, maar die tweede antwoord is reg, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord word geïgnoreer. Sien dus die eerste antwoord na.
- As antwoorde verkeerd genommer is, word die antwoorde volgens die memorandum nagesien.
- As 'n spelfout die betekenis van die antwoord beïnvloed, word die antwoord as verkeerd aangedui. As die spelling nie die betekenis van die antwoord beïnvloed nie, word die antwoord as korrek beskou.
- By aanhalings word spelfoute en leestekenfoute nie gepeenaliseer nie, maar woordorde moet korrek wees. Woorde mag nie ingevoeg of uitgelaat word nie.
- As 'n kandidaat nie aanhalingstekens gebruik waar 'n vraag dit vereis nie, word die kandidaat nie gepeenaliseer nie.
- By oop vrae verdien die rede/motivering die punt. GEEN punt word toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Kandidate hoef nie laasgenoemde te skryf indien die motivering JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE insluit/impliseer nie. As JA/NEE gestel is, moet die motivering daarby aansluit om die punt te verdien.
- Indien die kandidaat antwoorde gee met Engelse woorde in, hou die Engelse woorde toe en kyk of dit die antwoord beïnvloed. Indien nie, sien die antwoord na. 'n Uitsondering is die Engelse terminologie in bv. *Poppie, die drama*.
- Indien ironie, vergelyking en kontras gevra word, verdien die leerders 2 punte of geen punte nie omdat twee kante vir 2 punte gestel moet word.

AFDELING A: ROMAN**VRAAG 1: KONTEKSTUELE VRAAG****KRINGE IN 'N BOS – Dalene Matthee****TEMA:** Klasseverskille**BOODSKAP:** Saul se ruimte het hom gehelp om uit te styg bo klasseverskille.

L.W. "of soortgelyk" kan beteken:

- * alternatiewe stelswyse
- * soortgelyke idee
- * enige aanvaarbare antwoord wat die kern van die vraag beantwoord.

- 1.1
- Om (waen)hout (aan MacDonald) te gaan verkoop.
  - Omdat hulle kos/twak nodig gehad het.
- (Enige EEN) (1)
- 1.2
- Die (son)lig (in die dorp) was te helder/skerp/veel.
  - Saul se kop het te swaar gevoel.
  - Saul het te min geëet.
- (Of soortgelyk) (1)
- 1.3
- Die mense se klere was deftig.
  - Hulle het netjiese skoene gedra (wat amper tot by die knieë gekom het).
  - Hulle klere is van duur lap gemaak.
  - Hulle klere was platgestryk.
- (Enige TWEE of soortgelyk) (2)
- 1.4
- MacDonald het die Bosmense beledig./Hy het gesê dat die Bosmense derdeklas hout gebring het.
  - MacDonald het hulle verneder./Hy het gesê dat hulle die verkeerde soort hout gebring het (waenhout in plaas van dwarslêers).
  - MacDonald het gejok oor die (gehalte van die) hout.
  - MacDonald het gevra of hulle nie verstand het nie.
  - MacDonald het met die Bosmense gepraat asof hulle sy werkers was.
- (Enige DRIE feite of soortgelyk) (3)
- 1.5
- Thomas Rex was 'n skatryk man.
  - Thomas Rex was 'n man met baie perde.
  - Thomas Rex was 'n afstammeling van George Rex.
- (Enige EEN) (1)
- 1.6
- D
  - D bang
  - bang
- (Enige EEN) (1)
- 1.7.2
- A
  - A Swellendam
  - Swellendam
- (Enige EEN) (1)

- 1.7.3
- B
  - B Meulbos
  - Meulbos
(Enige EEN)
- (1)
- 1.7.4
- E
  - E Knysna
  - Knysna
(Enige EEN)
- (1)
- 1.8
- Daar was nie bome/blare nie.
  - Daar was nie koelte/skaduwee nie.
  - Daar was meer son.
  - Die wêreld was oop.
(Enige EEN of soortgelyk)
- (1)
- 1.9.1
- Joram het voor MacDonald gekruip/Joram was onderdanig.
  - Joram was sonder selfvertroue voor MacDonald.
  - Joram was magteloos voor MacDonald.
(Enige EEN of soortgelyk)
- (1)
- 1.9.2
- Joram was soos 'n leier in die Bos.
  - Joram was 'n man van gesag in die Bos.
  - Joram was 'n man met selfvertroue in die Bos.
(Enige EEN of soortgelyk)
- (1)
- 1.10
- Nee.
- Saul het gewens/gebid hulle het hom nie gesien nie.
  - Saul het ongemaklik gevoel (omdat hy anders as die dorpskinders gelyk het).
  - Saul wou eerder net daar doodgaan.
  - Saul het hulle nie geantwoord nie.
(Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.)
- (1)
- 1.11
- Ja.
- Die Barnards het so hard gewerk net om 'n paar pennies te maak.
  - Geen mens het die reg om iemand anders so te behandel nie.
  - Die Barnards het afgesteek by die ryk mense.
(Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.)
- (1)
- 1.12
- 'n olifant gesien het
- (1)
- 1.13
- Nee.
- Dit het Saul verneder.
  - Dit het Saul anders as die kinders laat voel.
(Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.)
- (1)
- 1.14
- Die mooi vensters van die kerk.
  - Die water van die rivier.
  - Die skepe wat daar gelê het.
  - Party huise het 'n bohuis en vensters gehad.
  - Die mooi tuine.
(Enige EEN)
- (1)

- 1.15
- Saul het nooit (in die Bos) skool gegaan nie.
  - Alles wat Saul geweet het, het hy by sy ouers geleer.
  - Saul het skaam gevoel.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 1.16
- Joram het vir Saul gesê dat hy nie vir MacDonald mag werk nie.
  - Joram het vir Saul gesê dat hulle vir hulleself werk.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 1.17
- B
  - B slaapplek, kos en twee sjielings 'n week sou gee.
  - slaapplek, kos en twee sjielings 'n week sou gee.
- (Enige EEN) (1)
- 1.18
- Saul was goedkoop arbeid.
  - MacDonald kon Saul se loon gebruik om Joram se skuld te betaal.
  - Saul was groot en sterk.
  - Saul kon hard werk/lang ure werk.
- (TWEE redes of soortgelyk) (2)
- 1.19
- Kate het vir Saul Engels leer praat.
  - Kate het by Saul in die skuur gaan kuier.
  - Kate het vir Saul 'n boek gegee om te lees.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 1.20 verneuk het (1)
- 1.21
- MacDonald wou nie meer die hout hê nie.
  - MacDonald het weer eens Joram se tyd gemors.
  - MacDonald het weer eens die Bosmense in 'n swakker posisie gestel.
- (Enige EEN) (1)
- 1.22
- Die Bosmense was in die skuld by MacDonald/hulle was vas.
  - MacDonald het die mag/beheer oor die houtkoop gehad.
  - MacDonald en Smith het 'n ooreenkoms oor die prys/houtkappers gehad.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 1.23 MacDonald was 'n ...
- leuenaar.
  - bedrieër.
  - uitbouter.
  - snobis.
- MacDonald was ...
- onsimpatiek.
  - ongevoelig.
  - ongenadig.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)

- 1.24
- Ek sou beheer verloor het.
  - Ek sou op MacDonald geskree het.
  - Ek sou ook maar gekruip het.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 1.25 Dit het verwydering/verwyd/wantroue gebring.
(Of soortgelyk) (1)
- 1.26 Kate leer die leser om ...
- geduldig te wees.
  - nie moed op te gee nie.
  - vas te byt.
  - om klasseverskille te aanvaar.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 1.27 Ja.
- Saul wou Jozef se hout koop.
  - Saul sou 'n regverdige prys vir die hout betaal.
  - Saul wou hê Jozef moes hom help om 'n besigheid te begin.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- [35]

OF**VRAAG 2: KONTEKSTUELE VRAAG*****DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM – Marita van der Vyver*****TEMA:** Selfaanvaarding.**BOODSKAP:** As Hanna haar omstandighede aanvaar, sal dit beter in haar lewe gaan.

L.W. "of soortgelyk" kan beteken:

* alternatiewe stelswyse

* soortgelyke idee

* enige aanvaarbare antwoord wat die kern van die vraag beantwoord.

- 2.1 (By) Botterberg (1)
- 2.2
- Hanna was dramaties.
  - Hanna het oordryf.
  - Hanna was soms negatief (oor wat in haar lewe gebeur het).
  - Hanna was neerhalend/negatief/oor haar gesin.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 2.3
- Hanna en Sharon het toevallig (die eerste dag in graad 8) langs mekaar beland.
  - Hanna het 'n snaakse opmerking (oor 'n onderwyser) gemaak.
  - Sharon het gelag vir Hanna se snaakse opmerking (oor 'n onderwyser).
  - Hanna en Sharon het besluit hulle hou van mekaar.
- (Enige TWEE) (2)

- 2.4   elektrisiteit (1)
- 2.5   • Sharon het nie 'n gaping/spasie tussen haar boonste voortande gehad nie.
• Sharon se tande was mooi(er).
• Sharon het 'n Julia Roberts glimlag gehad.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 2.6   • Hanna kon nie glo dat sy so 'n mooi vriendin soos Sharon kon hê nie.
• Hanna het haar met Sharon vergelyk.
• Hanna het gedink dat Sharon mooier/ryker as sy was.
• Hanna het gedink dat sy by Sharon afgesteek het.
• Hanna het haarself vergelyk met 'n onbeholpe visser (wat 'n goeie vangs gehad het).
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 2.7   • Gavin het op 'n ander plek gelewe/gebly.
• Gavin was 'n afwesige pa.
• Gavin en Mana het besluit dat Mana Hanna sou grootmaak.
(Enige EEN) (1)
- 2.8   • Sharon het gekies om 'n konsertitem saam met Yann te doen.
• Sharon het een aand tot laat met Yann gedans.
• Sharon het op Yann begin verlief raak.
• Sharon het te veel/baie tyd saam met Margot/Yann deurgebring.
• Sharon het een aand sonder Hanna met die gesin gekuier.
• Sharon het Margot verdedig.
• Sharon het soms dinge gesê wat Hanna geïrriteer het.
(Enige TWEE of soortgelyk) (2)
- 2.9   • C
• C jaloers.
• jaloers.
(Enige EEN) (1)
- 2.10.1   (Van) Sharon (1)
- 2.10.2   • Hanna het vir haarself mooi gelyk.
• Hanna het nie meer na 'n vaal meisie gelyk nie.
• Hanna het spesiaal gevoel.
• Hanna het gesien dat grimering 'n verskil maak.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 2.11.1   • ('n stywe) broek
• slangvelbroek
• 'n hempie (van blink materiaal) (wat te kort was om haar maag toe te maak)
(Enige EEN) (1)

- 2.11.2 Ja.
- Die trui het beter by haar persoonlikheid gepas.
  - Die trui was klassiek/"classic".
  - Die trui was nie te modieus nie.
  - Die trui was nie 'n helder kleur nie.
  - Sharon het 'n positiewe opmerking oor die trui gemaak.
(Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)
- 2.12.1
- Gavin se peroksiedhare/gekleurde hare
  - Gavin se grimering/maskara
(Enige EEN) (1)
- 2.12.2
- Sharon het positief teenoor Gavin reageer.
  - Sy het daarvan gehou dat hy almal laat lag het/het hom vermaaklik gevind.
  - Sy het sy vrolikheid/positiwiteit bewonder/waardeer.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 2.13 Hanna het nie van Mana se ...
- hansworshoede gehou nie.
  - bont klere gehou nie.
  - klere waarvan die kleure nie by mekaar gepas het nie, gehou nie.
  - vreemde skoene met gepunte tone gehou nie.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 2.14 Ja.
- Ek is sensitief oor my ouers.
  - Ek sou nie daarvan hou as my ouers so ongewoon lyk nie.
  - Ek wil nie hê ander tieners moet my kan spot nie.
- OF**
- Nee.
- Ek het nie die reg om te besluit hoe my ouers lyk nie.
  - Dit pla my nie.
(JA OF NEE OF VERDUIDELIKING word bepunt.) (1)
- 2.15
- C
  - C Amos
  - Amos
(Enige EEN) (1)
- 2.16
- Margot het Beyers verlaat, (✓) maar sy het toe op Beyers se wittebrood kom kuier. (✓)
  - Margot het haar gesin verlaat (✓) maar wou nou saam met hierdie nuwe gesin wees. (✓)
(IRONIE. Twee kante moet gestel word)
(Enige EEN of soortgelyk) (2)

- 2.17
- Margot was in die land.
  - Margot het in 'n televisiereeks kom speel.
  - Margot wou graag haar seuns sien.
  - Margot het 'n boodskap op Beyers se selfoon gelos.
  - Beyers het Margot genooi.
- (Enige DRIE feite) (3)
- 2.18.1
- E
  - E Beyers
  - Beyers
- (Enige EEN) (1)
- 2.18.2
- D
  - D Yann
  - Yann
- (Enige EEN) (1)
- 2.18.3
- A
  - A Gavin
  - Gavin
- (Enige EEN) (1)
- 2.18.4
- C
  - C Amos
  - Amos
- (Enige EEN) (1)
- 2.19
- Margot het soos 'n inbreker gelyk./Dit het (eers) gelyk of sy 'n balaklawwa op haar kop gehad het.
  - Margot het 'n swart kledingstuk oor haar kop gehad.
  - Margot was 'n skraal vrou.
  - Margot het (vlas)blonde hare gehad.
  - Margot het (baie/onnatuurlike) wit tande gehad.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 2.20
- Margot was vriendelik.
  - Margot was onbevooroordeeld.
  - Margot het die mooi in ander mense gesien.
  - Margot het baie komplimente gegee.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 2.21
- Ja.
- Hanna het geweet wat Margot se weggaan aan haar seuns gedoen het.
  - Hanna het aan die begin gesien dat Margot 'n moeilike gas was.
  - Margot het haar seuns verlaat.
- OF**
- Nee.
- Hanna moes haar eers beter leer ken het.
  - Hanna was bevooroordeeld.
  - Hanna het nie Margot se vriendelikheid teenoor almal waardeer nie.
- (Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)

- 2.22
- Sharon het vir Hanna geleer dat alle sake twee kante het/om minder krities te wees.
  - Sharon het vir Hanna geleer om ander perspektiewe op sake te hê.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 2.23 Margot het vir Mana met die geboorte van haar baba gehelp. (1)
- 2.24
- Aanvaar jou eie lewe soos wat dit is.
  - Moenie te krities oor jouself wees nie.
  - Aanvaar jouself/gesin/lewe.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- [35]

OF

VRAAG 3: KONTEKSTUELE VRAAG

MEEULANDERS – Esta Steyn

TEMA: Onverdraagsame verhoudings.

BOODSKAP: Tyd heel alle wonde/vergewe mekaar.

L.W. "of soortgelyk" kan beteken:

- * alternatiewe stelswyse
- * soortgelyke idee
- * enige aanvaarbare antwoord wat die kern van die vraag beantwoord.

- 3.1 verdrink (1)
- 3.2
- Meeuland toe.
  - Na Jacob toe.
(Enige EEN) (1)
- 3.3
- Dit was ironies dat Elsabet **na Meeuland wou vlug**, want sy het juis vroeër **van die eiland af weggevlug**.
  - Dis ironies dat Elsabet nou **vertroosting by die plek** wat haar vroeër **ongelukkig** gemaak het, soek.
(Enige EEN of soortgelyk) (IRONIE. Twee kante moet gestel word.) (2)
- 3.4
- Schalk het ook skuldig gevoel oor sy aandeel in Elsabet se dood.
  - Schalk was 'n buitestaander en het nie 'n goeie verhouding met sy familie gehad nie.
  - Schalk was te verbitterd/te hartseer/kwaad.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 3.5
- Fred het haar (met Jackie) verkul.
  - Fred het nie tyd of aandag aan haar gegee na die troue nie.
  - Fred se gesin het haar nie deel van die gesin/huishouding gemaak nie.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)

- 3.6 Ja.
• Jacob was altyd goed/lief vir Elsabet.
• Jacob sou Elsabet nooit verkul het nie.
OF
Nee.
• Jacob het nie vir Elsabet gelukkig gemaak nie.
• Jacob kon nie sy liefde vir Meeuland aan Elsabet oordra nie.
(Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)
- 3.7 • Fred het vir Sheila (met Elsabet) verkul.
• Fred het vir Kinnie/Veronica Kuiper/n meisie swanger gemaak.
(TWEE redes of soortgelyk) (2)
- 3.8 Schalk het die motor bestuur toe Sheila (in die motorongeluk) verlam is.
(Of soortgelyk) (1)
- 3.9 • Fred en sy kinders
• Die Blanckenbergs
(Enige EEN) (1)
- 3.10 • Fred was aan al twee ontrou.
• Fred kon nie een van die twee gelukkig hou nie.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 3.11 • Fred was burgemeester van die dorp.
• Fred was die voorste besigheidsman in die dorp.
• Fred het werk aan mense verskaf.
(Enige TWEE of soortgelyk) (2)
- 3.12 Ja.
• Schalk het baie verkeerde dinge gedoen soos bv. om kreef te steel.
OF
Nee.
• Die dorpsmense het net Schalk se foute raakgesien.
(Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)
- 3.13 • A
• A misbruik
• misbruik
(Enige EEN) (1)
- 3.14 • Schalk het Magrietjie/Jacob se meisie verkrag.
• Schalk was die oorsaak dat Magrietjie in die inrigting beland het.
• Schalk het Janka geskiet.
• Fred het vir Elsabet van die eiland afgerokkel om met hom te trou.
(DRIE feite of soortgelyk) (3)

- 3.15 Ja.
• Fred het hom uit sy lewe gestoot.
• Fred het nie probeer om hom op die regte pad te kry nie.
OF
Nee.
• Schalk was van kleins af moeilik.
• Schalk was nog altyd opstandig.
• Schalk het sy eie keuses gemaak.
(Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)
- 3.16 • Schalk het sy foute erken/sy verkeerde optrede teenoor Elsabet erken.
• Schalk het geweet dat hy verkeerde dinge gedoen het.
• Schalk het geweet wie hy was.
• Schalk het nie 'n goeie selfbeeld gehad nie.
• Die familie het hom soos vuilgoed hanteer.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 3.17 Schalk het (onwettig) kreef (rooi koekies) uitgehaal. (1)
- 3.18 Janka het vir Kersvader gewag. (1)
- 3.19 • Janka was maande lank in die hospitaal.
• Janka kon vir 'n lang tyd nie loop nie.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 3.20 vir Janka geskiet het (1)
- 3.21.1 • D
• D Veronica
• Veronica
(Enige EEN) (1)
- 3.21.2 • E
• E Jackie
• Jackie
(Enige EEN) (1)
- 3.21.3 • A
• A Ousanna
• Ousanna
(Enige EEN) (1)
- 3.21.4 • C
• C Doreen
• Doreen
(Enige EEN) (1)
- 3.22 • C
• C Ryna
• Ryna
(Enige EEN) (1)

- 3.23 Ja.
 • Fred het die geld gehad vir haar mediese behandeling.
 • Fred sou 'n beter verhouding met Jacob kon hê.
 • Fred sou betrokke kon bly by haar lewe.
OF
 Nee.
 • Dit kon Jacob weer van vooraf seergemaak het.
 • Fred sou hierdie kennis kon misbruik.
 (Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)
- 3.24 (Ryna het gaan) skoolhou. (1)
- 3.25 Ja.
 • Jacob moes nooit in woede na Schalk gaan soek het nie.
 • Jacob moes nie die reg in eie hande probeer neem nie.
OF
 Nee.
 • Jacob het net uit selfverdediging opgetree.
 (Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)
- 3.26 • Ryna was versorgend/sorgsaam.
 • Ryna was 'n goeie luisteraar.
 • Ryna se omgee vir ander mense.
 • Ryna se moedersinstink het na vore gekom.
 (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 3.27 Ryna was lief vir Jacob. (1)
- [35]**

TOTAAL AFDELING A: 35

OF

AFDELING B: DRAMA**VRAAG 4: KONTEKSTUELE VRAAG****POPPIE, DIE DRAMA – Elsa Joubert en Sandra Kotzé****TEMA:** Apartheid**BOODSKAP:** Apartheid ontwig mense se lewens.

L.W. "of soortgelyk" kan beteken:

- * alternatiewe stelswyse
- * soortgelyke idee
- * enige aanvaarbare antwoord wat die kern van die vraag beantwoord.

- 4.1
  - Hulle pa het nooit teruggekom nadat hy oorlog toe is nie.
  - Poppie se ma het op De Aar gewerk.(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 4.2
  - Hulle het verskillende stories (Tarzan, Jakkals en Wolf) in *Die Jongspan* gelees.
  - Hulle het die kolletjies met die nommers verbind.
  - Hulle het van Afrikaans gehou.(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 4.3.1   skaapskeerder (1)
- 4.3.2   lorriedrywer (1)
- 4.4
  - A
  - A Lüderitzbucht
  - Lüderitzbucht(Enige EEN) (1)
- 4.5.1
  - Die Engelse name was vir haar mooi.
  - Ma Lena en haar susters se (Afrikaanse) name was vir haar te gewoon.(Enige EEN) (1)
- 4.5.2
  - Die kinders het gelag vir die Engelse doopname.
  - Die kinders het mekaar op Afrikaanse byname aangespreek.(Enige EEN) (1)
- 4.6
  - Poppie het aangehou om in Mosie se boeke te lees.
  - Mosie het vir haar sy schoolsinge/liedjies kom leer.
  - Poppie het *Die Jongspan* gelees.(Enige EEN) (1)
- 4.7
  - Poppie het na Ma Lena se jonger kinders gekyk.
  - Poppie het na haar stiefboeties en –sussie gekyk.(Enige EEN) (1)

- 4.8
- Ouma Hannie het met die kinders geraas as hulle nie Xhosa gepraat het nie.
  - Ouma Hannie het haar kinders alles van die Xhosa-geloof geleer.
(Enige EEN) (1)
- 4.9
- As kind wou Poppie nie Xhosa goed leer praat nie, maar het later met 'n Xhosa-man getrou.
  - In die apartheidsjare was Afrikaans die taal van die onderdrukker, maar Poppie het verkies om Afrikaans te praat.
(IRONIE. Twee kante moet gestel word)
(Enige EEN of soortgelyk) (2)
- 4.10.1
- Die Xhosas mag nie meer daar/in Lambertsbaai gebly het nie.
  - Die apartheidswette is toegepas.
(Enige EEN) (1)
- 4.10.2 (Na) Nyanga (toe) (1)
- 4.11
- D
  - D tevrede met
  - tevrede met
(Enige EEN) (1)
- 4.12.1
- E
  - E Plank
  - Plank
(Enige EEN) (1)
- 4.12.2
- A
  - A Vukile
  - Vukile
(Enige EEN) (1)
- 4.12.3
- B
  - B Stone
  - Stone
(Enige EEN) (1)
- 4.12.4
- D
  - D Jakkie
  - Jakkie
(Enige EEN) (1)
- 4.13
- Die polisievangwa/polisievoertuig
  - Die vangwa
(Enige EEN) (1)
- 4.14.1
- (Na) Basoetoland (toe)
  - Oor die grens
(Enige EEN) (1)

- 4.14.2 Ja.
• As hy nie gevlug het nie, sou hy tronk toe moes gaan.
OF
Nee.
• Jakkie het groot probleme vir sy familie veroorsaak.
(Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)
- 4.14.3 Ja.
• 'n Polisieman is geskiet.
• Die saak moes ondersoek word.
OF
Nee.
• Ma Lena en Baby was nie verantwoordelik vir Jakkie se dade nie.
• Dit was nie Ma Lena en Baby wat die polisieman geskiet het nie.
• Die polisie kon hulle eerder by die huis ondervra het.
(Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)
- 4.15.1 • Poppie het altyd hard gewerk om (finansieel) vir haar kinders te sorg.
• Poppie het by die huis gebly as haar kinders siek was.
• Poppie het gesorg dat haar kinders skoolgegaan het.
• Poppie het Bonsile se kind finansieel versorg.
• Poppie het Bonsile se kind saamgevat Kaap toe.
• Poppie het gesê Bonsile kon nie by sy pa in die "special quarters" bly nie.
(Enige DRIE of soortgelyk) (3)
- 4.15.2 • Die polisie het vermoed dat Jakkie by Poppie se kinders was/kontak met hulle gehad het.
• Dit is reg om almal wat met 'n verdagte kontak het, te ondervra.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 4.16.1 • (Teen die) migrants (trekarbeiders)
• Daar was nie 'n bakleiery op Kersdag nie, dit was Tweede Kersdag.
(Enige EEN) (1)
- 4.16.2 • Die migrants het die kinders "kinders van hoere" genoem.
• Die "riot squad" het die migrants gehelp deur klippe daar af te laai.
(Enige TWEE of soortgelyk) (2)
- 4.17 Bonsile (1)
- 4.18 • Mev. Swanepoel het vir Poppie teen die polisie beskerm.
• Mev. Swanepoel het vir haar werk gegee al was haar pas nie reg nie.
• Mev. Swanepoel het haar meer betaal as wat sy eers wou betaal het.
• Mev. Swanepoel het Poppie gehelp om haar pas te verleng.
• Mev. Swanepoel het Poppie se werk geprys.
(Enige TWEE of soortgelyk) (2)

- 4.19 Ja.
 • Poppie het geweet sy het haar bes probeer om vir haar kinders 'n beter toekoms te gee.
OF
 Nee.
 • Poppie moes ook gereed wees vir nuwe geleenthede.
 (Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)
- 4.20 Die drama het gewys hoe Poppie (nes baie mense in Suid-Afrika) swaargekry het.
 (Of soortgelyk) (1)
[35]

OF

VRAAG 5: KONTEKSTUELE VRAAG

PALJAS - Chris Barnard

TEMA: Onversoenbaarheid.

BOODSKAP: Mense moet leer om mekaar te aanvaar – vergifnis.

L.W. "of soortgelyk" kan beteken:

* alternatiewe stelswyse

* soortgelyke idee

* enige aanvaarbare antwoord wat die kern van die vraag beantwoord.

- 5.1 (By) Toorwater (1)
- 5.2 • Hendrik het terugverlang na gelukkiger dae.
 • Hendrik was 'n romantikus.
 • Hendrik het dit as self vir sy eensame siel gesien.
 (Of soortgelyk) (1)
- 5.3 (By) Nollie/Nollie se ouers (1)
- 5.4.1 twee (1)
- 5.4.2 angstoestand (1)
- 5.5.1 • Die kinders het hulle tonge vasgebyt.
 • Die kinders het in 'n koor saam gekoggel/geluide gemaak.
 (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 5.5.2 • Willem het gemaak of hy hulle nie hoor nie.
 • Willem het net aangestap.
 • Willem het hulle geïgnoreer.
 • Willem het niks gedoen nie.
 (Enige EEN of soortgelyk) (1)

- 5.6.1
- Katrien het gesê dat Emma nog te jonk was/nie so moet dink nie/nie bang moes wees nie.
  - Katrien het gedink dat Emma se woorde haar en Hendrik se skuld was.
(Enige EEN of soortgelyk)
- (1)
- 5.6.2
- Ja.
- Hendrik het omgee vir Emma.
  - Hendrik het kennis van die lewe gehad.
  - Hendrik het gedink dat dit nie goed was vir iemand om alleen te wees nie.
- OF**
- Nee.
- Dit was Emma se eie keuse.
  - Hendrik het nie die reg om namens Emma te besluit nie.
(JA OF NEE OF VERDUIDELIKING word bepaal.)
- (1)
- 5.7
- Hendrik en Katrien het min met mekaar gepraat.
  - Hendrik en Katrien het nie 'n bed gedeel nie.
  - Hendrik en Katrien het baklei.
  - Katrien het van Frans se aandag gehou.
(Enige TWEE of soortgelyk)
- (2)
- 5.8.1
- Nollie het met sy fiets op haar hakke gery.
  - Nollie het te naby aan Emma gery.
  - Emma het gestruikel toe sy van Nollie wou wegkom.
(Enige EEN of soortgelyk)
- (1)
- 5.8.2
- Nollie was 'n besorgde mens.
  - Nollie was nederig genoeg om om verskoning te vra.
  - Nollie was eerlik.
  - Nollie het sy foute erken.
  - Nollie het goeie maniere.
(Enige EEN of soortgelyk)
- (1)
- 5.9
- Hendrik het van niks geweet nie.
  - Hendrik is nie ingelig oor die trein nie.
  - Die sirkusmense het geen respek vir hom/spoorwegeiendom getoon nie.
  - Dit het 'n bedreiging vir hom en sy gesin ingehou.
(Enige EEN of soortgelyk)
- (1)
- 5.10
- A
  - A verandering
  - verandering
(Enige EEN)
- (1)
- 5.11
- Hulle het nie vir Hendrik (na sy bevele) geluister nie.
  - Hulle het die stasie beledig.
  - Hulle het beweer dat Hendrik dom was.
  - Barnie het 'n mes na Hendrik gegooi.
(TWEE maniere)
- (2)

- 5.12 Ek sou ...
• hulle weggejaag het.
• hulle geïgnoreer het/weggeloop het.
• op hulle geskree het.
• om verskoning vra.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 5.13.1 • (Van hulle) (gebroke/ongelukkige) verhoudings/kommunikasie
• Die gesin se ongelukkigheid
• Gebroke lewens
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 5.13.2 • Katrien het gesê dat Hendrik motors beter as vrouens verstaan.
• Katrien het gesê dat sy die blou oorkrabbers met haar eie geld gekoop het,
(Hendrik kon dit nie eers vir haar doen nie).
• Katrien het Hendrik se ou motor (Cortina) beledig.
• Katrien het gesê dat sy moeg gesukkel was.
• Katrien het gesê dat Hendrik haar genoeg gehiet en gebied het.
• Katrien het gesê dat Hendrik niks in die lewe bereik het nie.
• Katrien het vir Hendrik gesê dat hy te treurig was om aan haar te vat.
(Enige DRIE of soortgelyk) (3)
- 5.14.1 • C
• C Willem
• Willem
(Enige EEN) (1)
- 5.14.2 • E
• E Nollie
• Nollie
(Enige EEN) (1)
- 5.14.3 • D
• D Hendrik
• Hendrik
(Enige EEN) (1)
- 5.14.4 • A
• A Manuel
• Manuel
(Enige EEN) (1)
- 5.15 • Die mans het skuldig/sleg gevoel.
• (Hulle het ongemaklik gevoel) oor wat by die Volstruisdans gebeur het.
• Hulle het die McDonalds sleg behandel.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 5.16 • C
• C altyd gemaak het asof daar niks gebeur het nie.
• altyd gemaak het asof daar niks gebeur het nie.
(Enige EEN) (1)

- 5.17   Positiewe reaksies:
- Ek was trots op Hendrik.
  - Ek het 'n warm gevoel gehad.
  - Dit het my goed laat voel.
- OF**
- Negatiewe reaksies:
- Ek was teleurgesteld in Hendrik.
  - Ek was kwaad vir Hendrik.
  - Ek was ongelukkig.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 5.18   • drank
- alkohol
  - 'n dop
  - brandewyn
- (Enige EEN) (1)
- 5.19   • aangenaam/postief
- lekker
  - vrolik/gelukkig
  - vreedsaam
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 5.20   • Willem het toertjies gedoen.
- Willem het die mense laat lag/vermaak.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 5.21   • Die dorpsmense het onwaarhede oor hulle versprei.
- Die dorpsmense het hulle van duiwelse dinge beskuldig.
  - Die dorpsmense het na Willem en Katrien gestaar toe hulle op die dorp was.
  - Die dorpsmense het Katrien en Frans van 'n verhouding beskuldig.
  - Die dorpsmense het neerhalende opmerkings gemaak. (Willem, Emma en die tong)
  - Die dorpsmense het op hulle gespioeneer.
  - Die dorpsmense het klippe op die dak gegooi.
  - Die dorpsmense het by die huis met gewere opgedaag.
- (TWEE voorbeelde of soortgelyk) (2)
- 5.22   • Dit is die toneelaanwysings.
- Dit dui op die handeling van die karakters.
- (Of soortgelyk) (1)

[35]**TOTAAL AFDELING B: 35****OF**

AFDELING C: KORTVERHALE**STORIEJOERNAAL****VRAAG 6: KONTEKSTUELE VRAAG****BENEDICTA – Margaret Bakkes****TEMA:** Geloof/Seën**BOODSKAP:** Tel jou seëninge en behou geloof.

L.W. "of soortgelyk" kan beteken:

- * alternatiewe stelswyse
- * soortgelyke idee
- * enige aanvaarbare antwoord wat die kern van die vraag beantwoord.

- 6.1.1 'n Krokodil/krokodille het hom aangeval. (1)
- 6.1.2 Hy het sy (linker)arm verloor (✓) en sy (regter)arm is beseer. (✓)
(TWEË feite) (2)
- 6.2.1 eerstepersoons- (1)
- 6.2.2
- Die verteller is deel van die gebeure.
  - Die storie word uit die verteller se (agterna) perspektief vertel.
  - Dit maak die verhaal meer persoonlik/eie emosies kom na vore.
  - Die verteller is die hoofkarakter.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 6.3
- A
  - A vrees
  - vrees
(Enige EEN) (1)
- 6.4 Ja.
- Haar kind kon dalk sterf.
  - Enige ma sou dit wou doen.
  - Ek sou so gou moontlik by my kind wou kom.
  - Ek kon dink dat die inligting oor die telefoon nie goed genoeg was nie.
- OF**
- Nee.
- Ek sou van skok niks kon doen nie.
(Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)
- 6.5 (Met) Francois/(Met) haar skoonseun/haar dogter se man (1)
- 6.6.1
- (Na die) kere wat hy amper gesterf het/amper nie oorleef het nie/by die dood omgedraai het.
  - (Na die) ongelukke in sy lewe
(Enige EEN of soortgelyk.) (1)

- 6.6.2 Ja.
- Dit het haar bemoedig.
  - Dit het haar hoop gegee.
  - Dit het haar help onthou./Sy het onthou dat Christiaan vorige kere oorleef het.
  - "Telkens is ons met groot genade teruggegryp."
(Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)
- 6.7.1 Dit impliseer dat Christiaan moontlik kon sterf/dat sy besering ernstig was.
(Of soortgelyk) (1)
- 6.7.2
- Die herhaling bou spanning op.
  - Dit beklemtoon die onsekerheid of hy gaan oorleef.
  - Sy praat nou met iemand anders.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 6.8
- By Middelburg
  - By die vulstasie/glashok/badkamer
  - Ultra City
(Enige EEN) (1)
- 6.9.1
- Benedicta het self al kinders/seuns aan die dood afgestaan.
  - Benedicta is ook 'n ma.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 6.9.2 Ja.
- Die uitreik was belangriker as die goed (sigarette en wodka).
  - Dis al wat sy gehad het.
- OF**
- Nee.
- Dit is sleg vir jou gesondheid.
  - 'n Mens troos nie iemand met negatiewe goed nie.
(JA OF NEE OF VERDUIDELIKING word bepunt.) (1)
- 6.10 Benedicta was 'n seëning/hulp vir die verteller (in die verteller se hartseertyd). (1)
- 6.11
- Sy gee haar kortverhaal die titel "Benedicta".
  - Na haar gesprek met Benedicta was haar vrees weg/het sy beter gevoel.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)

EN

BABY – EKM Dido**TEMA:** Sosiale vooroordeel**BOODSKAP:** 'n Mens kan nie sommer enige persoon vertrou nie.

- 6.12
- Hy het gesê Nooi en Baby was omtrent dieselfde ouderdom.
  - Hy het gesê daar was nie plek in die Bodorp (ander plek) vir die besoekers nie.
  - Hy het gesê hulle enigste alternatiewe slaapplek sou die tronk/selle wees. (TWEE feite) (2)
- 6.13
- Hulle was gasvry (al was hulle arm).
  - Hulle het mekaar uitgehelp. (Of soortgelyk) (1)
- 6.14
- Sersant het moeite gedoen om vir hulle blyplek te kry.
  - Sersant het die saal georganiseer sodat oom Attie kon optree.
  - Sersant het belowe om die vertoning te adverteer.
  - Sersant het oom Attie met baie dinge gehelp. (Enige EEN) (1)
- 6.15
- Baby was magteloos by oom Attie.
  - Baby was onveilig by oom Attie.
  - Baby het nie van oom Attie gehou nie.
  - Baby was bang om alleen by oom Attie te wees. (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 6.16
- Sersant De Wit se vrou het nooit by mense in die/hulle buurt gekuier nie. (Of soortgelyk) (1)
- 6.17.1
- D
  - D Ouma Stienie
  - Ouma Stienie (Enige EEN) (1)
- 6.17.2
- C
  - C Baby
  - Baby (Enige EEN) (1)
- 6.17.3
- A
  - A Sersant se vrou
  - Sersant se vrou (Enige EEN) (1)
- 6.17.4
- B
  - B Nooi
  - Nooi (Enige EEN) (1)

- 6.18.1 • Baby het min klere aangehad.
• Baby was half kaal/kaalgat.
(Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 6.18.2 Die verteller se ma het gedink Baby was dronk. (1)
- 6.19 Oom Attie het ...
• 'n vals naam gegee.
• gejoj (oor sy verwantskap met Claudine/Baby).
• Claudine/Baby ontvoer.
• dwelms aan Claudine/Baby gegee.
• gejoj (oor waarheen hulle op pad was).
• Claudine as minderjarige in sy vertonings gebruik.
(Enige DRIE of soortgelyk) (3)
- 6.20 • Moenie vreemdelinge vertrou nie.
• Moenie oordeel voordat jy al die feite het nie.
• Wees bedag op die gevare rondom jou.
• As jy iets verkeerd doen, gaan jy uitgevang word.
(Enige EEN of soortgelyke lewensles) (1)
- 6.21 • Die koerante is vol stories van ontvoering of ouer mense wat dwelms aan kinders gee.
• Hierdie dinge gebeur elke dag.
(Of soortgelyk) (1)
- 6.22 Ja.
• Claudine is uit oom Attie se mag gered.
• Claudine sou weer kon teruggaan na haar eie huis toe.
OF
Nee.
• Claudine was reeds getraumatiseer.
(Enige EEN of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.) (1)

[35]**TOTAAL AFDELING C: 35****OF**

AFDELING D: GEDIGTE**VERSJOERNAAL****VRAAG 7: KONTEKSTUELE VRAAG****Brief – Fernel R Abrahams**

L.W. "of soortgelyk" kan beteken:

* alternatiewe stelswyse

* soortgelyke idee

* enige aanvaarbare antwoord wat die kern van die vraag beantwoord.

7.1	informele	(1)
7.2	Mammie/Ma (EEN woord)	(1)
7.3	"kaalvoet" (EEN woord)	(1)
7.4	• Die ander digter/Die persoon wat (ook vir haar ma) 'n gedig geskryf het. • (Antjie) Krog (Enige EEN)	(1)
7.5	• Die spreker noem sy ma nie "jy" nie. • Die spreker gebruik leestekens in sy gedig. (TWEE verskille)	(2)
7.6	Ja. • Dit is die spreker se persoonlike gevoelens/ervarings wat weergegee word. • Die gedig word vanuit 'n "ek"-perspektief geskryf. (Aanvaar enige aanhaling wat die woorde "ek" of "my" insluit.) (Enige EEN of soortgelyk)	(1)
7.7	• plastiekblomme • wit skoene • (om die ma as) "jy" (aan te spreek) (Enige EEN)	(1)
7.8.1	• B • B alliterasie • alliterasie (Enige EEN)	(1)
7.8.2	• A • A elisie • elisie (Enige EEN)	(1)

- 7.8.3
- D
  - D vergelyking
  - vergelyking (Enige EEN) (1)
- 7.8.4
- E
  - E alleenplasing
  - alleenplasing (Enige EEN) (1)
- 7.9
- A
  - A bevraagteken haar aanvaarding van sy verse
  - bevraagteken haar aanvaarding van sy verse (Enige EEN) (1)
- 7.10
- Hy bid **byna** nooit nie.
  - Hy glo nie **sommer** in God nie.
- Aanvaar ook: uit versreël 13/14 OF aanhaling van versreël 13/14. (Enige EEN) (1)
- 7.11
- Haar kind is nog lief vir haar.
  - Hulle verhouding is nog goed.
  - Haar kind kan sy gevoelens met haar deel/kommunikeer met haar.
  - Haar kind is eerlik met haar.
  - Haar kind het grootgeword/is selfstandig.
  - Die kind bly haar kind.
  - Hy het respek vir haar.
- (Enige TWEE of soortgelyk. Aanhalings is nie aanvaarbaar nie.) (2)
- 7.12
- Die spreker kon direk met sy ma gepraat het.
  - Die spreker kon enige ander kommunikasiemiddel bv. sms en e-pos gebruik het.
  - Indirek (deur iemand anders).
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 7.13
- Die tipografie **beklemtoon** die woorde in die twee reëls.
  - Die tipografie stel die losmaak/anders wees visueel voor.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)

EN

Spore op die maan – Koos du Plessis

- 7.14
- (Mense se) voetspore
  - Mense/Neil Armstrong/ruimtevaarders se voetspore
  - Spore van verwoesting
  - Spore van besoedeling
(Enige EEN)
- (1)
- 7.15
- Die mens vernietig/besoedel sy omgewing.
  - Die mens het 'n negatiewe impak op sy omgewing.
  - Die mens neem orals oor.
(Enige EEN of soortgelyk)
- (1)
- 7.16 'n rusplek sonder rommel te vind
- (1)
- 7.17.1
- Na die persoon wat 'n onbesoedelde/nuwe plek soek om heen te gaan.
  - Na iemand vir wie die spreker jammer voel.
(Of soortgelyk)
- (1)
- 7.17.2
- Om die woorde te **beklemtoon**
  - Ter wille van klankrykheid
  - Ter wille van ritme
  - Om binnerym te skep
(Enige EEN)
- (1)
- 7.18.1 "rommelberge (groeï omheen)"
- (1)
- 7.18.2
- Dit beklemtoon/wys hoe groot hierdie probleem is.
  - Die rommel is so hoog dit lyk soos berge.
  - Dit stel die rommelprobleem visueel voor.
(Enige EEN of soortgelyk)
- (1)
- 7.19 "onbesonne"
(EEN woord)
- (1)
- 7.20.1
- Dat mense sal ophou om die natuur/aarde te vernietig.
  - Die wonder dat iets gebeur om die vernietiging van die natuur te keer.
  - Dat die rusperleërs gekeer sal word.
(Enige EEN of soortgelyk)
- (1)
- 7.20.2 "waan"
(EEN woord)
- (1)
- 7.21
- (Na) ruimtereisigers
  - (Na) spioene/verkenners
  - (Na) ruimteavorsers
  - (Na) wetenskaplikes
  - (Na) mense wat na 'n nuwe plek soek
  - (Na) wenteltuie/ruimtetuie
(Enige EEN of soortgelyk)
- (1)

7.22	<ul style="list-style-type: none"> • Hulle praat net, maar niks gebeur nie. • Daar is geen antwoorde nie. • Niks gebeur om besoedeling/vernietiging te verminder nie. • Leë beloftes oor die vermindering van besoedeling/om vernietiging te stuit, word gemaak. (Enige EEN of soortgelyk)	(1)
7.23	"duisend" (EEN woord)	(1)
7.24.1	"kyk"	(1)
7.24.2	Die spreker wil beklemtoon dat mense die besoedelingsprobleem/ vernietiging moet raaksien. (Of soortgelyk)	(1)
7.25	Nee. Hy het gedink dit dra by tot/was dalk die begin van die mens se negatiewe impak op die ruimte. (Of soortgelyk. Net die rede verdien 'n punt.)	(1)
7.26	Ek kan ... <ul style="list-style-type: none"> • rommel by die skool optel. • probeer om minder (papier) te mors. • van saamrygeleenthede gebruik maak. (Enige EEN of soortgelyk)	(1) [35]
TOTAAL AFDELING D:		35
GROOTTOTAAL:		70

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V3

NOVEMBER 2014

PUNTE: 100

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 6 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings.

AFDELING A:	Opstel	(50)
AFDELING B:	Lang transaksionele teks	(30)
AFDELING C:	Kort transaksionele teks	(20)
2. Beantwoord EEN vraag uit ELKE afdeling.
3. Skryf in die taal wat geassesseer word.
4. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
5. Jy moet jou skryfstukke beplan, redigeer en proeflees. Gebruik byvoorbeeld 'n kopkaart of 'n vloediagram of sleutelwoorde, ensovoorts. Doen die beplanning VOORDAT jy die finale produk vir elke afdeling skryf.
6. Alle beplanning moet duidelik aangedui en ingelewer word. Dit word aanbeveel dat jy 'n streep deur alle beplanning trek.
7. Beplan jou tyd só:

AFDELING A:	80 minute
AFDELING B:	40 minute
AFDELING C:	30 minute
8. Nommer elke skryfstuk soos dit op die vraestel genummer is.
9. Skryf die titel/opskrif boaan elke skryfstuk.
10. Die titel word NIE in aanmerking geneem as die woorde getel word NIE.
11. Skryf netjies en leesbaar.

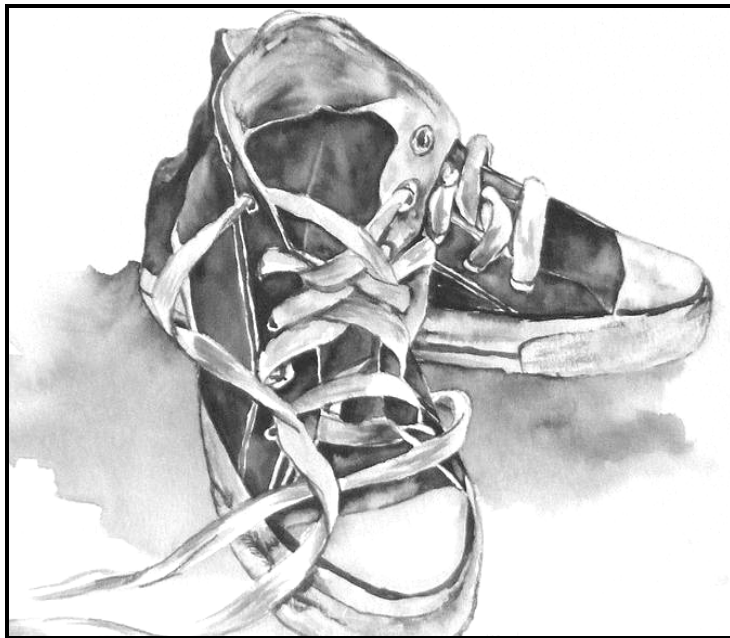
AFDELING A: OPSTEL**VRAAG 1**

- Skryf 'n opstel van 250–300 woorde oor EEN van die volgende onderwerpe.
- Skryf die nommer en die titel van die onderwerp wat jy kies, boaan jou skryfstuk neer.

1.1	Dit het my lewe verander.	[50]
1.2	My grootste liefde	[50]
1.3	Deur my venster sien ek ...	[50]
1.4	Sê NEE!	[50]
1.5	Is familie belangriker as vriende?	[50]
1.6	Kies EEN van die volgende prente en skryf 'n OPSTEL daaroor. Skryf die vraagnommer (bv. 1.6.1) en die titel van jou opstel neer.	

LET WEL: Daar moet 'n duidelike verband tussen die opstel en die prent wat jy gekies het, wees.

1.6.1

[Uit: www.fineartamerica.com]

[50]

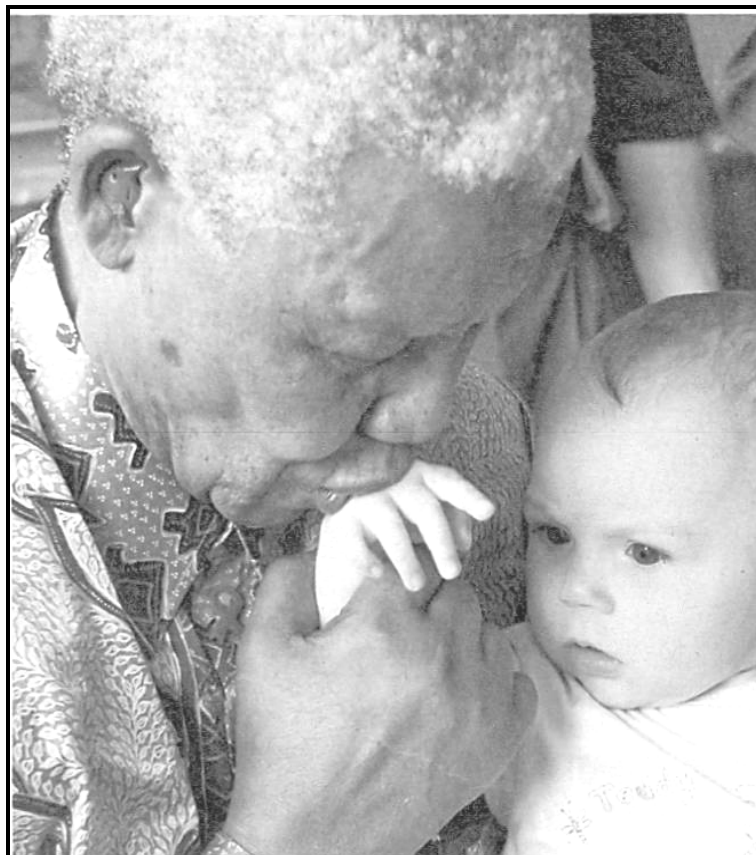
1.6.2

[Verwerk uit: www.google.com]

[50]

1.6.3

[Uit: *Huisgenoot*, 19 Desember 2013]

[50]

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B: LANG TRANSAKSIONELE TEKS**VRAAG 2**

- Kies EEN onderwerp en skryf 120–150 woorde daaroor.
- Skryf die nommer en die opskrif van die teks wat jy kies, boaan jou skryfstuk neer.

2.1 HULDEBLYK

Jou oupa/ouma is onlangs oorlede. Jy moet 'n huldeblyk tydens 'n familiebyeenkoms oor hom/haar lewer.

Skryf die HULDEBLYK neer.

[30]**2.2 DIALOOG**

Jy het 'n T-hemp gekoop wat jy gaan teruggee omdat jy daarmee ontevrede is.

Skryf die DIALOOG tussen jou en die verkoopsman neer en verduidelik waarom jy die T-hemp teruggee.

[30]**2.3 RESENSIE**

Jy en jou gesin het 'n nuwe eetplek besoek.

Skryf 'n RESENSIE vir 'n koerant oor die eetplek waarin jy die eetplek aanbeveel of nie.

[30]**2.4 INFORMELE BRIEF**

Jou maat se pa het sy werk verloor.

Skryf 'n INFORMELE BRIEF aan dié maat om hom/haar te help om die situasie te hanteer.

[30]**TOTAAL AFDELING B: 30**

AFDELING C: KORT TRANSAKSIONELE TEKS**VRAAG 3**

- Kies EEN onderwerp en skryf 80–100 woorde daaroor.
- Skryf die nommer en die opskrif van die teks wat jy kies, boaan jou skryfstuk neer.

3.1 PLAKKAAT

Jy het besluit om Afrikaans-ekstraklasse vir graad 8-leerders aan te bied.

Maak 'n PLAKKAAT waarop alle nodige inligting verskyn om hierdie klasse te adverteer.

LET WEL: Punte word vir inhoud toegeken, NIE vir versierings NIE. **[20]**

3.2 DAGBOEKINSKRYWINGS

Jy het 'n afspraak met die dokter oor jou gesondheid.

Maak DAGBOEKINSKRYWINGS vir TWEE dae soos volg:

- Jou gevoelens die dag voor die afspraak
- Jou gevoelens na die afspraak

[20]**3.3 INSTRUKSIES**

Jou maat het 'n swak verhouding met sy/haar ouers en is ongelukkig daaroor.

Skryf SEWE INSTRUKSIES neer oor hoe jou maat 'n beter verhouding met sy/haar ouers kan hê.

[20]

TOTAAL AFDELING C: 20
GROOTTOTAAL: 100

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V3

NOVEMBER 2014

MEMORANDUM

PUNTE: 100

Hierdie memorandum bestaan uit 24 bladsye wat drie rubrieke insluit.

ALGEMEEN

1. Gebruik die rubrieke soos volg:

BYLAAG A:	VRAAG 1	OPSTEL
BYLAAG B:	VRAAG 2.1	HULDEBLYK
	VRAAG 2.2	DIALOOG
	VRAAG 2.3	RESENSIE
	VRAAG 2.4	INFORMELE BRIEF
BYLAAG C:	VRAAG 3.1	PLAKKAAT
	VRAAG 3.2	DAGBOEKINSKRYWINGS
	VRAAG 3.3	INSTRUKSIES

2. Bestudeer en bespreek die rubrieke baie deeglik. Let veral daarop dat beplanning, formaat, redigering en struktuur by die rubrieke ingesluit is.
3. As 'n onderwerp misgetas is, word die leerder se antwoordboek na die senior nasiener verwys. Die leerder moet volgens die rubrieke baie laag op inhoud aangeslaan word.
4. Indien daar twyfel oor 'n onderskeidingskandidaat se skryfstuk(ke) bestaan, moet dit eweneens met die senior nasiener bespreek word.
5. Indien 'n skryfstuk **grootliks uit die vraestel saamgeflans** word of dele van opdragte uit die vraestel net so oorgeskryf word, ontvang die leerder **geen punte nie**. Kommentaar sal wees: **Nie eie werk nie/Saamgeflans**. Indien dele van die skryfstuk wel die leerder se eie werk is, assesseer hierdie dele volgens die laagste kode.
6. Die nasiener moet die voorgeskrewe nasiensimbole (bl. 3) gebruik by die nasien van 'n skryfstuk. Om net strepe te trek is **ONAANVAARBAAR**.
7. By skryfstukke wat te lank is, word die maksimum lengte nagesien en 'n streep deur die res getrek. Dan word die leerder nie verder vir lengte gepeenaliseer nie. By skryfstukke wat te kort is, penaliseer die leerder hom-/haarself.
8. **VRAAG 1.6:**
- Die titel en die visuele prikkel behoort by mekaar aan te sluit.
  - Indien die titel nie by die visuele prikkel pas nie, maar die inhoud spreek steeds die visuele prikkel aan, word die titel geïgnoreer.
  - Die onderwerpe kan verhalend, beskrywend, bespiegeland, beredeneerd of argumenterend wees. Die prente dien slegs as prikkels.

SIMBOLE/TEKENS BY DIE NASIEN

Die volgende simbole/tekens behoort deur die onderskeie provinsies gebruik te word:

VERDUIDELIKING	SIMBOOL	BESKRYWING
Woordorde	( ) →	Hakies en pyltjie
Spelfout	=	Twee kort strepies onder 'n woord
Woordkeuse	/	Haal met 'n streep deur
Tydfoute	T (in die kantlyn)	Hoofletter T
Woord(e) weggelaat	^	Weglaatteken
Taalfoute	—	Enkelstreep onder die taalfout
Paragraafindeling	//	Dubbele skuinsstreep
Paragraaf is een lang, lomp sin	[	Begin van 'n nuwe sin
Woorde uit ander/*nie-funksionele/vreemde woorde *Standaardafrikaans bly die norm. Gebruiksafrikaans moet vermy word. Aanvaar terminologieteme waarvoor Afrikaans nog nie ekwivalente het nie. Aanvaar ook gemotiveerde Afrikaanse streeksworde/streekuitdrukkings.	X	Trek 'n X bo die verkeerde woord.
Erkenning van taaljuweeltjies	✓ (bo die woord)	Regmerkies bo goeie taalgebruik, idees of uitdrukkings.
Herhaling	hh (in die kantlyn)	Dubbele hh
Onduidelik/onverstaanbaar	∫ (in die kantlyn)	Kronkelstreep
Saamgeflans uit vraestel	Vr (in die kantlyn)	Hoofletter V kleinletter r
Punktuasie	o	Omkring

NEERSKRYF VAN PUNTE

- Gebruik die korrekte rubriek vir elke tipe skryfstuk.
- Assesseer die leerder se skryfstukke na aanleiding van die **vyf KATEGORIEË** volgens:

AFDELING A: **INHOUD en BEPLANNING** (30 punte), **TAAL, STYL en REDIGERING** (15 punte) en **STRUKTUUR** (5 punte).

AFDELING B: **INHOUD, BEPLANNING en FORMAAT** (18 punte) en **TAAL, STYL en REDIGERING** (12 punte).

AFDELING C: **INHOUD, BEPLANNING en FORMAAT** (12 punte) en **TAAL, STYL en REDIGERING** (8 punte).
- Evalueer eers hoe **UITSONDERLIK, GEMIDDELD of ONVOLDOENDE** die leerder se skryfstuk is, byvoorbeeld uit die punt 24–30 uit 30 vir **INHOUD en BEPLANNING** moet die nasiener kan assesseer watter punt die skryfstuk verdien. Skryf net **EEN** punt neer.
- Hou die **persentasies** by die kategorieë in gedagte. Dis 'n hulpmiddel.

5. Skryf die punte soos volg neer:

AFDELING A	Kode	Punt
I/B	Knap	22
T/S/R	Uitsonderlik	12
S	Knap	4
TOTAAL:		38

AFDELING B	Kode	Punt
I/B/F	Gemiddeld	11
T/S/R	Elementêr	6
TOTAAL:		17

TAALVAARDIGHEID: SKRYF EN AANBIED

Hierdie memorandum moet saam met die aangehegte Afrikaans EAT-assesserings-rubrieke vir AFDELINGS A, B en C gebruik word.

LET WEL: Leerders word nie addisioneel gepeenaliseer vir afwykings nie, want die rubrieke maak daarvoor voorsiening.

AFDELING A: OPSTEL**1.1 Dit het my lewe verander.**

- Die leerder kan enige soort opstel aanbied, byvoorbeeld verhalend/beskrywend/bespiegeland/beredeneerd/argumenterend.
- Die opstel wat geskryf word, kan **waarskynlik in meer as een kategorie val, maar nie noodwendig nie**. 'n Opstel kan ook elemente van verskillende tipes opstelle bevat. Verskillende persoonlikheidstipes en belangstellingsvelde word in ag geneem.
- Hierdie opstel leen hom die beste tot die volgende opsteltipes:
  - **Verhalende opstel:** Hier vertel die leerder op 'n interessante wyse van daardie gebeure of item wat sy/haar lewe verander het. Die leerder kan vertel hoe dit vóór en ná die gebeure was. Dit moet duidelik uit die verhaal blyk dat daardie gebeure/item die leerder se lewe verander het. Die verandering kan ten goede of ten kwade wees.
  - **Beskrywende opstel:** Hier beskryf die leerder op 'n lewendige wyse hierdie gebeure/item en dan die verandering wat dit gebring het. Die leerder kan ook konsentreer op 'n beskrywing van die emosies en gevolge van hierdie (goeie of slegte) verandering a.g.v. die gebeure/item.
  - **Bespiegelende opstel:** Hier bespiegel/wonder/oorweeg die leerder oor **hoe goed/sleg** die verandering/e was. Dis belangrik dat die uiteinde van die bespiegeling by die onderwerp aanpas, naamlik dat die leerder besef die gebeure/item het sy/haar lewe verander.
  - **Beredeneerde opstel:** Hier redeneer die leerder oor die impak van die gebeure/item op sy/haar lewe. Was dit goed/was dit sleg? Die leerder moet dan egter by die onderwerp van hierdie opstel uitkom, naamlik die gebeure/item het sy/haar lewe verander.
  - **Argumenterende opstel:** Hier neem die leerder reg van die begin af die onderwerp van die opstel as standpunt, naamlik die gebeure/item het sy/haar lewe verander. Die leerder gee nou redes vir hierdie standpunt. Hy/Sy noem die verandering/e wat plaasgevind het om so 'n standpunt te regverdig.
- Assesseer die opstel sonder vooroordeel vanuit die leerder se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie. Die “dit” in die onderwerp kan 'n gebeurtenis/se /n persoon se invloed of 'n item wees.

[50]

1.2 My grootste liefde

- Die leerder kan enige soort opstel aanbied, byvoorbeeld verhalend/beskrywend/bespiegeland/beredeneerd/argumenterend.
- Die opstel wat geskryf word, kan **waarskynlik in meer as een kategorie val, maar nie noodwendig nie**. 'n Opstel kan ook elemente van verskillende tipes opstelle bevat. Verskillende persoonlikheidstipes en belangstellingsvelde word in ag geneem.
- Hierdie opstel leen hom die beste tot die volgende opsteltipes:
  - **Beskrywende opstel:** Hier beskryf die leerder op 'n lewendige wyse wie/wat sy/haar grootste liefde is. Die leerder kan konsentreer op 'n duidelike beskrywing van sy/haar grootste liefde.
  - **Verhalende opstel:** Hier vertel die leerder op 'n interessante wyse van wie/wat sy/haar grootste liefde is. Dit moet duidelik uit die verhaal blyk wie/wat die leerder se grootste liefde is. Hier kan die leerder verras met 'n vertelling van die grootste liefde, net om in die slot aan te dui dat dit toe nooit die grootste liefde was nie.
  - **Bespiegelende opstel:** Hier bespiegel/wonder/oorweeg die leerder wie/wat sy/haar grootste liefde is/gaan wees.
- Assesseer die opstel sonder vooroordeel vanuit die leerder se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie. Die grootste liefde mag iemand of iets wees.

[50]

1.3 Deur my venster sien ek ...

- Die leerder kan enige soort opstel aanbied, byvoorbeeld verhalend/ beskrywend/ bespiegeland.
- Die opstel wat geskryf word, kan **waarskynlik in meer as een kategorie val, maar nie noodwendig nie**. 'n Opstel kan ook elemente van verskillende tipes opstelle bevat. Verskillende persoonlikheidstipes en belangstellingsvelde word in ag geneem.
- Hierdie opstel leen hom die beste tot die volgende opsteltipes:
  - **Bespiegelende opstel:** Hier bespiegel/wonder/oorweeg die leerder oor wat hy/sy deur sy/haar venster sien.
  - **Verhalende opstel:** Hier vertel die leerder op 'n interessante wyse van wat hy/sy deur sy/haar venster sien.
  - **Beskrywende opstel:** Hier beskryf die leerder op 'n lewendige wyse wat hy/sy deur sy/haar venster sien.
- Assesseer die opstel sonder vooroordeel vanuit die leerder se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie. Hierdie onderwerp kan vanuit 'n letterlike of figuurlike oogpunt benader word.

[50]

1.4 Sê NEE!

- Die leerder kan enige soort opstel aanbied, byvoorbeeld beredeneerd/argumenterend/verhalend/beskrywend/bespiegelend.
- Die opstel wat geskryf word, kan **waarskynlik in meer as een kategorie val, maar nie noodwendig nie**. 'n Opstel kan ook elemente van verskillende tipes opstelle bevat. Verskillende persoonlikheidstipes en belangstellingsvelde word in ag geneem.
- Hierdie opstel leen hom die beste tot die volgende opsteltipes:
  - **Beredeneerde opstel:** Hier redeneer die leerder waarom/waarvoor/hoe/ens. daar NEE gesê word. Hierdie opstel moet uitkom by die onderwerp, naamlik Sê NEE!
  - **Argumenterende opstel:** Hier neem die leerder reg van die begin af die onderwerp as standpunt, naamlik waarom/waarvoor/hoe/ens. daar NEE gesê word.
  - **Verhalende opstel:** In 'n verhalende opstel vertel die leerder 'n interessante storie/gebeurtenis(se) (gewoonlik uit die verlede). In hierdie opstel moet die leerder duidelik vertel waarom/waarvoor/hoe/ens. daar NEE gesê is.
  - **Beskrywende opstel:** Hier beskryf die leerder op 'n lewendige wyse waarom/waarvoor/hoe/ens. daar NEE gesê word.
  - **Bespiegelende opstel:** Hier bespiegel/wonder/orweeg die leerder waarom/waarvoor/hoe/ens. daar NEE gesê word.
- Assesseer die opstel sonder vooroordeel vanuit die leerder se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie. Hier mag die leerder
  - (i) oor die beginsel uitbrei, byvoorbeeld jy moet kan NEE sê.
  - (ii) spesifiek noem waarvoor jy NEE moet sê.

[50]

1.5 Is familie belangriker as vriende?

- Die leerder kan enige soort opstel aanbied, byvoorbeeld argumenterend/beredeneerd/verhalend/beskrywend/bespiegelend.
- Die opstel wat geskryf word, kan **waarskynlik in meer as een kategorie val, maar nie noodwendig nie**. 'n Opstel kan ook elemente van verskillende tipes opstelle bevat. Verskillende persoonlikheidstipes en belangstellingsvelde word in ag geneem.
- Hierdie onderwerp leen hom die beste tot die volgende opsteltipes:
  - **Argumenterende opstel:** Hier neem die leerder reg van die begin af die onderwerp as standpunt, naamlik familie is belangriker as vriende of andersom.
  - **Beredeneerde opstel:** Hier redeneer die leerder in 'n gebalanseerde opstel dat familie belangriker as vriende is en andersom. Hier mag die leerder uiteindelik in sy/haar gevolgtrekking aansluit by die onderwerp, naamlik dat familie belangriker as vriende is of andersom.
  - **Bespiegelende opstel:** Hier bespiegel/wonder/orweeg die leerder of familie belangriker as vriende is of nie.
  - **Verhalende opstel:** In 'n verhalende opstel vertel die leerder op 'n interessante wyse waarom familie belangriker as vriende is of andersom.
  - **Beskrywende opstel:** Hier beskryf die leerder op 'n lewendige wyse waarom familie belangriker as vriende is of andersom.
- Assesseer die opstel sonder vooroordeel vanuit die leerder se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie.

[50]

1.6 VISUELE PRIKKELS

- Die inhoud van die opstel moet by die visuele prikkel pas. Die nasiener moet onthou dat, alhoewel hierdie visuele prikkels oop is vir 'n verskeidenheid interpretasies, die opstel direk by die prikkel moet aansluit. Die leerder se perspektief moet by assessering oorweeg word.
- Die vrae is só geformuleer en die prente só gekies dat 'n persoonlike inkleding van die gekose onderwerp/prent van die leerder verwag word.
- Die opstel wat geskryf word, kan **waarskynlik in meer as een kategorie val, maar nie noodwendig nie**. 'n Opstel kan ook elemente van verskillende tipes opstelle bevat. Verskillende persoonlikheidstipes en belangstellingsvelde word in ag geneem.

1.6.1 Prentjie: (Ou) skoene/sportskoene

- Die leerder kan enige soort opstel aanbied.
- Letterlike interpretasie: Skoene vertel 'n storie, die einde van 'n staptog, ens.
- Figuurlike interpretasie: Kan idiomaties gebruik word, bv. om in iemand anders se skoene te staan.
- Assesseer die opstel sonder vooroordeel vanuit die leerder se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie.

[50]

1.6.2 Prentjie: Vuurwerke

- Die leerder kan enige soort opstel aanbied.
- Letterlike interpretasie: Vuurwerkvertoning, feesviering, dieremishandeling, ens.
- Figuurlike interpretasie: Kan idiomaties gebruik word, bv. moeilikheid, ens.
- Assesseer die opstel sonder vooroordeel vanuit die leerder se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie.

[50]

1.6.3 Prentjie: Mandela/ou man en kind

- Die leerder kan enige soort opstel aanbied.
- Letterlike interpretasie: Mandela, Mandela se liefde vir kinders, ens.
- Figuurlike interpretasie: Versoening, liefde, vergifnis, ens.
- Assesseer die opstel sonder vooroordeel vanuit die leerder se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie.

[50]**TOTAAL AFDELING A: 50**

AFDELING B: LANG TRANSAKSIONELE TEKS**2.1 HULDEBLYK****[30]****FOKUS**

Die leerder lewer tydens 'n familiebyeenkoms 'n **huldeblyk** oor sy/haar oupa/ouma.

VEREISTES

- Die huldeblyk word oor die oupa/ouma gelewer.
- Die huldeblyk begin met die groet van die aanwesiges op 'n gepaste wyse, byvoorbeeld Geagte ...
- Die volgende besonderhede van die oupa/ouma kan gegee word: naam en van, ouderdom, datum van afsterwe, oorsaak van dood, prestasies of hoogtepunte van die oupa/ouma se lewe, staaltjies oor die oupa/ouma en persoonlike herinneringe.
- Die doel van die huldeblyk is om die oupa/ouma se lewe te vereer en om die betekenisvolle bydrae wat hy/sy gelewer het, uit te lig.
- Die gehoor moet 'n geheelbeeld van die oupa/ouma kry.
- Die familie word ook vertroos. Hierdie gedeelte word in die teenwoordige/toekomende tyd geskryf.
- Die huldeblyk word in die verlede tyd geskryf wanneer daar na die oupa/ouma verwys word.
- Die taal, styl en register is formeel.
- Die toon is versagtend, liefdevol, vertroostend, bemoedigend en taktvol van aard.
- Kultuurkontekste moet in ag geneem word.

FORMAAT

- **Opskrif**
Die huldeblyk mag 'n opskrif en sub-opskrif insluit.
- **Inleidende paragraaf**
Die huldeblyk word met die groet ingelui en die aanwesiges se aandag word vasgevang. Die inleiding moet oor die verering van die oupa/ouma se lewe gaan. Die inleidende sin is baie belangrik.
- **Paragraaf 2 en verder**
Die huldeblyk sluit verskillende hoogtepunte in wat persoonlike gebeure en staaltjies van die oupa/ouma se lewe bevat. Dit word in verskillende daaropvolgende paragrawe bespreek. Elke paragraaf handel (verkieslik) oor 'n nuwe feit/gedagte.
- **Slotparagraaf**
In die slot kan die spreker ook vir die familie sterkte toewens.

Die huldeblyk hoef nie in paragrawe te wees nie, maar die aanhef, liggaam en slot moet duidelik blyk.

VOORBEELD**Jan Pienaar: Voormalige burgemeester van eMnambithi**

Geagte familie en vriende, soos almal weet, was my oupa, Jan Pienaar, geliefd onder oud en jonk. Hy het nie net 'n groot rol in ons familie gespeel nie, maar hy is ook vereer vir sy bydrae op verskillende gebiede.

Oupa se goeie humorsin was vir ons almal bekend. Wie sal ooit die poetse vergeet wat Oupa gebak het? Oupa het al ons neefs en niggies leer visvang. En ons ken daardie storie van die groot vis wat weggekom het!

Oupa was eMnambithi se voormalige burgemeester. Te danke aan hom is 'n nuwe laerskool gebou.

Oupa was 'n eerbare man. Hy was 'n geesdriftige vrywilliger by ons plaaslike kerk, veral tydens kerkbasaars.

Familie en vriende, ons kan altyd vashou aan die herinneringe wat deel van ons geskiedenis sal bly. Oupa het ons vooruitgegaan, maar Oupa sal altyd in ons gedagtes bly.

(147 woorde)

2.2

DIALOOG**[30]****FOKUS**

Die leerder verduidelik in dialoogvorm aan die verkoopsman waarom hy/sy die T-hemp teruggee.

VEREISTES

- Die dialoog se tema is die teruggee van 'n T-hemp weens ontevredenheid.
- Elke spreekbeurt dra by tot die doel van die dialoog.
- Die aanspreekvorm, taal en styl kan óf formeel (bv. Meneer/u) óf informeel (bv. naam/jy) wees.
- Die spreekbeurte volg op mekaar om 'n aaneenlopende gesprek te vorm.

FORMAAT

- Leerders mag 'n konteks skets voordat die dialoog geskryf word.
- Die name van die sprekers (leerder en verkoopsman) word netjies onder mekaar neergeskryf, teenaan die linkerkantlyn.
- Die naam van die leerder kan met "Ek" vervang word.
- Na elke naam is 'n dubbelpunt.
- Geen aanhalingstekens word gebruik nie.
- Laat 'n reël na elke spreekbeurt oop.
- Die spreekbeurte is in blokvorm.
- Ekstra inligting word tussen hakies direk voor die spreker se woorde geskryf of waar dit toepaslik is.

VOORBEELD

Ek: Goeiemôre, Meneer.
XXX

Verkoopsman: (*Met 'n glimlag*) Goeiemôre. Waarmee kan ek help?
XXX

Ek: Verlede week het ek 'n langmou T-hemp hier gekoop.
Ongelukkig is die linkermou korter as die regtermou.
XXX

Verkoopsman: Wanneer het u besef dat die een mou korter is? Het u nie
eers die T-hemp aangepas nie? Mag ek die T-hemp sien?
XXX

Ek: Sekerlik! As u my nie glo nie, kyk self!
XXX

Verkoopsman: (*Terwyl hy na die T-hemp kyk*) Niemand het voorheen oor
hierdie T-hemde gekla nie. (*Huiwerig*) Meneer, is daar nie
dalk iets verkeerd met u een arm nie?
XXX

Ek: (*Vererg*) Bedoel u dat ek gebreklik is? Ek wil onmiddellik
met die bestuurder praat!
XXX

Verkoopsman: Nee ... nee ... dis nie nodig nie. (*Kyk vinnig na die T-hemp*)
Ja, wraggies! Hier is definitief iets fout met die T-hemp. Ek
sal dit terugneem en die volle bedrag terugbetaal.
XXX

Ek: Baie dankie, Meneer.
XXX

Verkoopsman: Meneer, u is 'n spesiale klant en ons maak staat op u
volgehoue ondersteuning.

(149 woorde)

2.3

RESENSIE**[30]****FOKUS**

Die leerder skryf 'n **resensie** oor 'n eetplek waarin dit aanbeveel word of nie.

VEREISTES

- Hierdie resensie is 'n verslag waarin 'n eetplek beoordeel word.
- Die resensie moet die leser oortuig om die eetplek te ondersteun of nie.
- In hierdie resensie word die volgende aspekte aangeraak:
  - Die eetplek se sterk punte of/en swak punte en kenmerke ten opsigte van kos, diens, pryse en atmosfeer
  - Aanbevelings
- Die resensie word gewoonlik in die derde persoon geskryf om 'n mate van objektiwiteit te handhaaf.
- Kultuurverskille moet in ag geneem word.
- Die teenwoordige/verlede tyd word gebruik.
- Woorde wat op waardering en evaluering dui, moet gebruik word, byvoorbeeld: uitstaande, oulike, genot, opwindend, gesellige, uiters aangenaam/onaangenaam, ens.

FORMAAT

- **Titel**
  - Die titel gee 'n aanduiding van die resesent se standpunt ten opsigte van die eetplek.
  - Die resesent se naam volg na die titel.
- **Paragraaf 1**
  - Die eetplek se naam (en die naam van die eienaar) word gegee.
- **Paragraaf 2 en verder**
  - Die eetplek se spyskaart, kos, diens, pryse en atmosfeer word beskryf.
  - Meer besonderhede oor die eetplek, bv. of die eetplek voorsiening vir gestremdes maak, word genoem.
- **Slotparagraaf**
  - Die resesent se laaste indrukke/gevolgtrekking/aanbeveling volg.

VOORBEELD**Pure Plesier by Pam se Pannekoekpaleis**

XXX

Resesent: Tina Mabaso (De Aar)

XXX

Pamela Pearson se oulike restaurant, Pam se Pannekoekpaleis, in De Aar se hoofstraat, is 'n moet-besoek-plek – nie net vir elke inwoner nie, maar ook vir toeriste.

XXX

Elke klant word persoonlik, met 'n gratis koppie koffie, deur Pam verwelkom. Die netheid binne en buite die restaurant, asook die goedversorgde tuine, lok klante via die rolstoelvriendelike oprit om deel te word van die geur van koffie en pannekoek.

XXX

Vriendelike kelners bemark die liplekker disse so effektief dat jy jou nie aan die pryse steur nie. Tog is die rekening uiteindelik 'n welkome verrassing, want die gevulde pannekoek is uiters bekostigbaar. Die rustige agtergrondmusiek dra tot die gesellige atmosfeer by.

XXX

Die besoek aan bogenoemde restaurant was uiters aangenaam en ek beveel die restaurant baie sterk aan.

(134 woorde)

2.4 **INFORMELE BRIEF****[30]****FOKUS**

Die leerder se maat se pa het sy werk verloor. Die leerder skryf 'n **informele brief** aan sy/haar maat om hom/haar te help om die situasie te hanteer.

VEREISTES

- Die brief is vriendskaplik. Die inhoud is persoonlik, openhartig, simpatiek en vriendelik van aard. Die taalgebruik en styl is informeel en gemaklik.
- Die leerder spreek die maat direk aan.
- Die brief moet die maat help om die situasie te hanteer.
- Die toon en woordkeuse moet by die vriendskap tussen die leerder en die maat pas.
- Vermy slordige taal, slengwoorde en sms-taal.

FORMAAT

Die formaat van die brief moet korrek wees:

Leestekens:

- Geen leestekens word in die adres, aanhef of slot gebruik nie.

Die adres en datum:

- Die adres van die skrywer word regs, boaan in blokvorm geskryf.
- Daar word nie 'n reël tussen die poskode en die datum oopgelaat nie.
- **Toegewing:** 'n Reël kan tussen die poskode en datum oopgelaat word.
- Die datum word voluit geskryf: 26 November 2014.
- Let op die verskillende wyses waarop die adres geskryf kan word.

Die aanhef, afsluiting en slot:

- Aanhef: "Beste" of "Liewe" word gebruik; dit word teen die linkerkantlyn geskryf.
- Groete/Liefdegroete kry 'n **punt** aan die einde.
- Daar word nie 'n reël tussen *Jou maat* en die naam oopgelaat nie.
- Die omskrywing *Jou maat* voor die brieffskrywer se naam is opsioneel.

Die paragrawe:

- 'n Reël word tussen paragrawe oopgelaat.
- Die inleidingsparagraaf stel die rede vir die brief duidelik, byvoorbeeld dat die brieffskrywer gehoor het dat die maat se pa sy werk verloor het.
- Die liggaam van die brief brei uit op die rede vir die brief. Die brieffskrywer help sy/haar maat om die situasie te hanteer.
- Die slotparagraaf moet die brief saamvat.

Let op die verskillende wyses hieronder waarop die adres geskryf kan word.

Voorbeelde van die briefskrywer se adres:

Kerkstraat 1	Posbus 88	Huis 342	Plot 588
Uitbreiding/Voorstad	Pleknaam	Pleknaam	Pleknaam
Pleknaam	Kode	Kode	Kode
Kode			
Rusthof	Sewende laan 10 OF Sewende Laan 10		
Pleknaam	Westdene		
Kode	Kode		

Let op die volgende: **Kerkstraat** is altyd een woord omdat dit 'n samestelling van TWEE soortname is. **Arcadia straat** is 'n samestelling tussen 'n eienaam en 'n soortnaam en daarom kan dit soos volg geskryf word: Arcadiastraat, Arcadia Straat, Arcadia straat, Arcadia-sstraat, Arcadia-Sstraat. (AWS, 2009 bl.121)

Geen Engels behalwe amptelike Engelse name, bv. Mandela Square, word aanvaar nie.

VOORBEELD

Posbus 198
Harrismith
9880
26 November 2014

XXX

Liewe Marie

XXX

Ek is jammer om te hoor dat jou pa sy werk verloor het. Ons het mos verlede jaar deur dieselfde krisis gegaan.

XXX

Ek het gedink dit kan help as ek noem hoe julle as gesin dit vir juisself makliker kan maak.

XXX

Eerstens moet julle kyk na maniere om geld te bespaar. Ons het byvoorbeeld skool toe begin stap, eerder as dat my ma ons met die motor moes neem. Ons het ook nie meer by die snoepwinkel kos gekoop nie. Gedurende die dag het ons die warmwatersilinder by die huis afgeskakel.

XXX

Verder kan dit help as jy dalk vir jou 'n deeltydse werk kan kry. Jou sussie kan miskien ook begin om saans ander mense se kinders op te pas.

XXX

Marie, onthou net: alles gebeur met 'n doel. Ons gesin het geleer om met minder tevrede te wees en vrede daarmee te maak.

XXX

Beste wense.

XXX

Jou maat

Tshepo

(150 woorde)

ONTLEDING VAN LANG TRANSAKSIONELE TEKS

Die vrae is só geformuleer dat 'n persoonlike inkleding van die gekose onderwerp van die leerder verwag word. Verskillende persoonlikheidstipes en belangstellingsvelde word in ag geneem.

TOTAAL AFDELING B: 30

AFDELING C: KORT TRANSAKSIONELE TEKS**VRAAG 3****3.1 PLAKKAAT****[20]****FOKUS**

Die leerder maak 'n plakkaat waarop hy/sy Afrikaans-ekstraklasse vir graad 8-leerders adverteer.

VEREISTES

- Hierdie plakkaat adverteer Afrikaans-ekstraklasse vir graad 8-leerders.
- Die plakkaat teiken spesifiek graad 8-leerders.
- Die plakkaat moet die nodige inligting verskaf. Die vrae wanneer?, wat?, waar?, hoeveel kos dit? en vir wie? moet beantwoord kan word.
- Hierdie plakkaat berus op die sogenaamde ABBA-beginsel:
  - Die plakkaat moet 'n leser se **aandag** trek deur verskillende lettertipes en lettergroottes te hê.
  - Die leser se **belangstelling** moet gewek word deur middel van interessante inhoud en uitleg.
  - Hierdie plakkaat moet 'n **begeerte** by die leser wek om ekstraklasse by te woon en sodoende sy/haar Afrikaans te verbeter deur middel van inligting soos die vaardighede wat onderrig word, speletjies, kompetisies, ens.
  - As die plakkaat in sy doel slaag, sal die leser tot **aksie** oorgaan deur vir die ekstraklasse te registreer.

FORMAAT

- Die volgende inligting moet op die plakkaat verskyn:
  - Wie is die teikengroep?
  - Wat word aangebied? (verkieslik in groot druk)
  - Wanneer (dag, datum en tyd) word ekstraklasse aangebied?
  - Waar word die ekstraklasse aangebied?
  - Wie bied die ekstraklasse aan?
  - Wat behels die leerplan?
  - Hoeveel kos die ekstraklasse?
  - Hoe kan die teikengroep daarby baat?
  - Kontakbesonderhede

VOORBEELD

<h1 style="text-align: center;">AFRIKAANS-EKSTRAKLASSE</h1> <p style="text-align: center;">VIR GRAAD 8-LEERDERS</p> <p style="text-align: center;">HET JY DIT NODIG? ENIGEEN IS WELKOM!!!</p> <p style="text-align: center;">Ekstraklasse in skryfwerk, taal en letterkunde deur twee deskundige matrikulante! VRA MAAR HUL ONDERWYSERS!</p> <p style="text-align: center;">Wil jy vlot en met selfvertroue in Afrikaans kommunikeer? BEGIN DUS VROEG DIE REËLS LEER</p> <p>DATUM: Vanaf 02 Februarie 2015 ELKE SATERDAG</p> <p>TYD: 08.00 - 10.00</p> <p>PLEK: Hoërskool Brandwag</p> <p>KOSTE: Net R50 per les</p> <p style="text-align: center;">LESSE SLUIT DIE VOLGENDE IN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basiese taalreëls • Skryfwerk: Vaardighede wat jou voorberei vir graad 10 • Letterkunde: Gedigte • Speletjies, kompetisies en baie pret! <p>Skakel Ziyad (082 715 1371) vir verdere besonderhede.</p>	<p>Wat?</p> <p>Teikengroep</p> <p>Deur wie?</p> <p>Wie vind baat?</p> <p>Wanneer?</p> <p>Tyd</p> <p>Waar?</p> <p>Koste</p> <p>Leerplan</p> <p>Kontak- besonderhede (87 woorde)</p>
--	--

3.2 DAGBOEKINSKRYWINGS

[20]

FOKUS

Die leerder verwoord sy/haar gevoelens in **dagboekinskrywings** oor die besoek aan die dokter.

VEREISTES

- Die dagboek is 'n informele skryfstuk gerig op die gevoelens oor die besoek aan die dokter.
- Gevoelens/ervarings wat beleef word, word beskryf.
- Die dagboekinskrywings word in die eerste persoon geskryf.
- Plekke, familie en vriende word op die naam genoem.
- Die inhoud ondersteun die leerder se gevoelens oor die besoek aan die dokter.

FORMAAT

- Die dagboekinskrywings moet die dae en/of datums boaan geskryf hê.
- Die leerder moet dagboekinskrywings vir twee dae maak.
- Die leerder hoef nie met “Liewe Dagboek” te begin nie.
- Die uiteensetting van elke inskrywings mag in paragraafvorm wees.

VOORBEELD

15 November 2014 (of aan regterkant van die bladsy)

Liewe Dagboek (opsioneel)

XXX

Ek is so bang. Môre het ek 'n afspraak by die dokter oor daardie vreemde knoppie aan my been. En my ma bly sanik oor kanker! Waarom kan sy my nie net uitlos nie?

16 November 2014 (of aan regterkant van die bladsy)

Liewe Dagboek (opsioneel)

XXX

Sjoe! My ma het soos gewoonlik onnodig die bobbejaan agter die berg gaan haal. Ek het mos gesê dit is sommer niks nie, maar sy wou my nie glo nie. Eintlik is ek nou baie bly ek het nie aan haar erken dat ek ook maar 'n klein bietjie bang was nie!

(89 woorde)

3.3

INSTRUKSIES**[20]****FOKUS**

Die leerder gee instruksies hoe sy/haar maat wat 'n swak verhouding met sy/haar ouers het, 'n beter verhouding met hulle kan hê.

VEREISTES

- Die instruksies moet maklik verstaanbaar uiteengesit word.
- Die inligting is bedoel om leiding te gee ten opsigte van die verbetering van die maat se verhouding met sy/haar ouers.

FORMAAT

- Die uiteensetting kan soos volg aangebied word:
  - Puntsgewys
  - Reëls tussen-in oopgelaat
  - Ander aanduiders soos koeëlpunte
- Die skryfstuk kan 'n opskrif hê, bv. Hoe om 'n beter verhouding met jou ouers te hê.
- Die instruksies moet in volsinne aangebied word. Die sinne kan met werkwoorde begin.

VOORBEELD**INSTRUKSIES****Hoe om 'n beter verhouding met jou ouers te hê.**

1. Skenk aandag aan wat jou ouers sê.
2. Behandel hulle met respek – hulle het jou immers gebring tot waar jy vandag is.
3. Neem ook jou ouers se gevoelens in ag.
4. Moenie dink alles draai om jou nie; doen ook jou deel van die huistake.
5. Gebruik die korrekte aanspreekvorm as jy met jou ouers praat.
6. Laat weet jou ouers altyd waar jy is – dit is net goeie maniere.
7. Moenie hulle kritiseer nie, selfs al dink jy hulle weet nie alles nie.

(80 woorde)

ONTLEDING VAN KORT TRANSAKSIONELE TEKSTE

Die vrae is só geformuleer dat 'n persoonlike inkleding van die gekose onderwerp van die leerder verwag word. Verskillende persoonlikheidstipes en belangstellingsvelde word in ag geneem.

TOTAAL AFDELING C: 20

**OPSOMMING VAN DIE VRAE IN VRAESTEL 3:
November 2014**

SKRYF	TIPE SKRYFSTUK	SPESIFIEKE DOELSTELLINGS
AFDELING A VRAAG 1	OPSTEL	<p>SPESIFIEKE DOELSTELLINGS</p> <p>Met hierdie vraestel moet getoets word of die spesifieke doelstellings vir die aanleer van Eerste Addisionele Taal bereik is.</p> <p>Dit toets of die leerders:</p> <ol style="list-style-type: none"> taalvaardighede verwerf het wat nodig is om akkuraat en gepas te kommunikeer, met inagneming van die teikengroep, doel en konteks; met vertroue en genot kan skryf/aanbied; eie idees, sienings en emosies, skrifteliks en met vertroue kan uitdruk en regverdig ten einde selfstandige en analitiese denkers te word; die addisionele taal en verbeelding kan gebruik om menslike ervarings uit te beeld en te verken sodat hulle hul eie ervarings en bevindinge oor die wêreld skriftelik kan uitdruk; die addisionele taal kan gebruik om inligting te verkry en te bestuur vir leer oor die kurrikulum heen en in 'n wye verskeidenheid ander kontekste; die addisionele taal kan gebruik as 'n instrument vir kritiese en kreatiewe denke; opinies oor etiese kwessies en waardes kan uitdruk; krities in interaksie kan tree met 'n wye verskeidenheid tekste; perspektiewe, waardes en magsverhoudings in tekste kan herken en bevraagteken.
1.1	Al vyf tipes	
1.2	Al vyf tipes	
1.3	Al vyf tipes	
1.4	Al vyf tipes	
1.5	Al vyf tipes	
1.6.1 – 1.6.3	Al vyf tipes	
AFDELING B VRAAG 2	LANG TRANSAKSIONELE TEKSTE	
2.1	Huldeblyk	
2.2	Dialog	
2.3	Resensie	
2.4	Informeel brief	
AFDELING C VRAAG 3	KORT TRANSAKSIONELE TEKS	
3.1	Plakkaat	
3.2	Dagboekinskrywings	
3.3	Instruksies	
15 onderwerpe/keuses	12 tipes skryfstukke	

LET WEL:

- Gebruik altyd die rubriek by die nasien van die opstel (Vraestel 3, AFDELING A).
- Punte van 0–50 is in VYF hoofvlakomskrywings verdeel.
- Die kriteria vir Inhoud, Taal en Styl is verder in elk van die vyf vlakomskrywings in 'n hoë- en laevlaksubkategorie verdeel, met die toepaslike verspreiding van punte en die omskrywings.
- Struktuur word nie deur die verdeling in 'n hoë en lae vlak beïnvloed nie.

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTEL (AFDELING A) – EERSTE ADDISIONELE TAAL [50 PUNTE]

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD & BEPLANNING (Respons en idees) Organiserings van idees vir beplanning; Bewustheid van doel, gehoor en konteks 30 PUNTE	Hoë vlak	28–30	22–24	16–18	10–12	4–6
		-Respons is uitsonderlik/treffend en bo verwagting -Idee is intelligent, volwasse en stem leser tot nadenke -Uitsonderlike organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons baie goed; getuig van vaardigheid -Idee heeltemal relevant, interessant en lower bewys van volwassenheid -Organisasie baie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons bevredigend -Idee redelik samehangend en oortuigend -Redelike organisasie en redelik samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Wisselvallige samehang in respons -Idee onduidelik, nie oorspronklik nie -Min bewys van organisasie en samehang	-Respons heeltemal irrelevant -Idee deurmekaar en nie op onderwerp gefokus nie -Vaag en herhalend -Geen organisasie nie en is onsamehangend
	Lae vlak	25–27	19–21	13–15	7–9	0–3
		-Respons uitmuntend, maar uitsonderlik treffende eienskappe van 'n opstel ontbreek -Idee intelligent en volwasse -Knap organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons goed; getuig van vaardigheid -Idee relevant, interessant -Organisasie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons bevredigend, maar verval soms in onduidelikheid -Idee redelik samehangend en oortuigend -’n Mate van organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons is grootliks irrelevant. -Idee begin los staan en kan verwarrend wees -Skaars ’n bewys van organisasie en samehang	-Geen poging aangewend om in ooreenstemming met onderwerp te wees nie -Heeltemal irrelevant en ontoepaslik -Deurmekaar en geen fokus nie

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTEL (AFDELING A) – EERSTE ADDISIONELE TAAL [50 PUNTE] (vervolg)

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel/effek en konteks; Woordkeuse; Taalgebruik en konvensies, punktuasie, grammatika, spelling 15 PUNTE	Hoë vlak	14–15	11–12	8–9	5–6	0–3
		-Toon, register, styl en woordeskat hoogs gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik getuig van vertroue, indrukwekkend -Toon retories treffend en effektief -Grammatika en spelling feitlik foutvry -Knap gedaan	-Toon, styl, register en woordeskat baie gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik effektief en 'n deurlopende gepaste toon word gebruik -Grammatika en spelling grootliks foutvry -Baie goed gedaan	-Toon, register, styl en woordeskat gepas vir doel, gehoor en konteks -Gepaste taalgebruik om betekenis oor te dra -Toon is gepas -Retoriese middele gebruik om betekenis te versterk	-Toon, register, styl en woordeskat nie gepas vir doel, gehoor en konteks nie -Taalgebruik baie basies -Toon en woordkeuse skaars toepaslik -Baie beperkte woordeskat	-Taal onverstaanbaar -Toon, register, styl en woordeskat minder gepas vir doel, gehoor en konteks -Woordeskat so beperk dat dit onmoontlik is om sin te maak
	Lae vlak	13	10	7	4	
		-Taalgebruik uitstekend en toon is retories effektief -Grammatika en spelling feitlik foutvry -Baie goed tot knap gedaan	-Taalgebruik toepaslik en oor die algemeen effektief -Toon gepas en effektief -Enkele foute in grammatika en spelling -Goed gedaan	-Voldoende taalgebruik, maar teenstrydighede word opgemerk -Toon oor die algemeen gepas en beperkte gebruik van retoriese middele	-Taalgebruik onvoldoende -Weinig indien enige sinsverskeidenheid -Woordeskat baie beperk	
STRUKTUUR Kenmerke van teks; Paragraafontwikkeling en sinskonstruksie 5 PUNTE		5	4	3	2	0–1
		-Uitstekende ontwikkeling van onderwerp -Uitsonderlike detail -Sinne en paragrawe uitsonderlik gekonstrueer	-Logiese ontwikkeling van details -Samehangend -Sinne en paragrawe logies en toon variasie	-Relevante detail ontwikkel -Sinne en paragrawe goed gekonstrueer -Opstel maak nog effens sin	-Sommige punte geldig -Sinne en paragrawe foutief -Opstel maak nog sin	-Noodsaaklike punte ontbreek -Sinne en paragrawe foutief -Opstel maak nie sin nie
VERSPREIDING VAN PUNTE		43–50	33–40	23–30	13–20	0–10

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR LANG TRANSAKSIONELE TEKSTE (AFDELING B) – EERSTE ADDISIONELE TAAL [30 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD, BEPLANNING & FORMAAT Respons en idees; Organisering van idees vir beplanning; Doel, gehoor, kenmerke/konvensies en konteks 18 PUNTE	15–18 -Respons uitsonderlik, bo verwagting -Idee intelligent en volwasse -Grondige kennis van kenmerke van die soort teks -Skryfwerk behou fokus -Samehang in inhoud en idees -Idee behoorlik uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste en akkurate formaat	11–14 -Respons baie goed en demonstreer goeie kennis van kenmerke van die soort teks -Behou fokus – geen afwyking nie -Samehang in inhoud en idees; baie goed uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste formaat met onbeduidende foute	8–10 -Respons voldoende en toon voldoende kennis van kenmerke van die soort teks -Nie heeltemal gefokus nie – enkele afwykings -Redelike samehang in inhoud en idees -Sommige detail ondersteun die onderwerp -Formaat oorwegend gepas, maar met enkele foute	5–7 -Basiese respons toon geringe kennis van kenmerke van die soort teks -Aanduiding van fokus, maar met afwykings -Inhoud en idees nie altyd samehangend nie -Min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat vaagweg toegepas -Kritiese foute begaan	0–4 -Respons toon geen kennis van kenmerke van die soort teks nie -Betekenis onduidelik met groot afwyking -Geen samehang in idees en inhoud nie -Baie min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat nie toegepas nie
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl, doel/effek, gehoor en konteks; Taalgebruik en konvensies; Woordkeuse; Punktuasie en spelling 12 PUNTE	10–12 -Toon, register, styl en woordeskat hoogs geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika akkuraat en goed gekonstrueer -Feitlik foutloos	8–9 -Toon, register, styl en woordeskat baie geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika oor die algemeen korrek en goed gekonstrueer -Baie goeie woordeskat -Oorwegend foutloos	6–7 -Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel, gehoor en konteks -Enkele grammatikafoute -Voldoende woordeskat -Foute belemmer nie betekenis nie	4–5 -Toon, register, styl en woordeskat minder geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika onakkuraat met etlike foute -Basiese woordeskat -Betekenis belemmer	0–3 -Toon, register, styl en woordeskat stem nie ooreen met doel, gehoor en konteks nie -Besaa met foute en verward -Woordeskat nie geskik vir doel nie -Betekenis ernstig belemmer
VERSPREIDING VAN PUNTE	25–30	19–23	14–17	9–12	0–7

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR KORTER TRANSAKSIONELE TEKSTE (AFDELING C) – EERSTE ADDISIONELE TAAI [20 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
	10–12	8–9	6–7	4–5	0–3
INHOUD, BEPLANNING & FORMAAT Respons en idees; Organiserings van idees; Kenmerke/konvensies en konteks 12 PUNTE	-Respons uitsonderlik, bo verwagting -Idee intelligent en volwasse -Grondige kennis van kenmerke van die soort teks -Skryfwerk behou fokus -Samehang in inhoud en idees -Idee behoorlik uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste en akkurate formaat	-Respons baie goed en demonstreer goeie kennis van kenmerke van die soort teks -Behou fokus – geen afwyking nie -Samehang in inhoud en idees; baie goed uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste formaat met onbeduidende foute.	-Respons voldoende en toon voldoende kennis van kenmerke van die soort teks -Nie heeltemal gefokus nie – enkele afwykings -Redelike samehang in inhoud en idees -Sommige detail ondersteun die onderwerp -Formaat oorwegend gepas, maar met enkele foute	-Basiese respons toon geringe kennis van kenmerke van die soort teks -Aanduiding van fokus, maar met afwykings -Inhoud en idees nie altyd samehangend nie -Min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat vaagweg toegepas -Kritiese foute begaan	-Respons toon geen kennis van kenmerke van die soort teks nie -Betekenis onduidelik met groot afwyking -Geen samehang in idees en inhoud nie -Baie min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat nie toegepas nie
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl, woordeskat geskik vir doel en konteks; Taalgebruik en konvensies Woordkeuse; Punktuasie en spelling 8 PUNTE	7–8 -Toon, register, styl en woordeskat hoogs geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika akkuraat en goed gekonstrueer -Feitlik foutloos	5–6 -Toon, register, styl en woordeskat baie geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika oor die algemeen korrek en goed gekonstrueer -Baie goeie woordeskat -Oorwegend foutloos	4 -Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel, gehoor en konteks -Enkele grammatikafoute -Voldoende woordeskat -Foute belemmer nie betekenis nie	3 -Toon, register, styl en woordeskat minder geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika onakkuraat met etlike foute -Basiese woordeskat -Betekenis belemmer	0–2 -Toon, register, styl en woordeskat stem nie ooreen met doel, gehoor en konteks nie -Besaa met foute en verward -Woordeskat nie geskik vir doel nie -Betekenis ernstig belemmer
VERSPREIDING VAN PUNTE	17–20	13–15	10–11	7–8	0–5